ХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 93 (8313) | 1957 оной апрелиин 19, пятница | Сэн 20 мүнгэн

Партийна һуралсалые эмхитэйгээр дүүргэхэ

Партийна һуралсалай жэл дүүрэхэ дүтэлжэ байна. Май һарада кружогууд болон һургуулинуудта түгэсхэлэй занятинууд болохо. Бэеэ даагаад политическэ эрдэмээ дээшэлүүлдэг коммунистнуудтай хөөрэлдөөнүүд, теоретическэ конференцинүүд үнгэргэгдэхэ байна.

КПСС-эй XX съездын тогтоолоор табигдаһан зорилгонуудтай политическэ һуралсалые нягтаар холбон үнгэргэдэг болохо талаар партийна организацинууд һуралсалай энэ жэлдэ ехэхэн хүдэлмэри үнгэргөө. Предприяти, колхоз, совхоз болон МТС-үүдэй шиидхэжэ байһан зорилгонуудтай үзэхэ материалаа шадамараар холбожо, ажахын социалистическэ системын бүхы һайн талые, хэрэглэгдээгүй байһан арга боломжонуудые элирүүлэн ашаглаха зорилготойгоор занятинууд үнгэргэгдэдэг болоо. Жэшээлхэдэ, Түнхэнэй аймагай олохон колхозуудай партийна организацинуудай коммунистнууд хүдөө ажахын тодорхой экономико шудалха зуураа, хүдөө ажахын үйлэдбэриие түсэблэлгэ, колхозуудай ажахые хүгжөөхэ, мал ажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ замууд, материальна талаарнь урмашуулха гурим — хүдөө ажахые хүгжөөхэ шухала арга нүхэсэл гэхэ мэтын темэнүүдые шудалһан байна.

Мүнөө үедэ партийна һуралсалда хабаадажа байһан бүхы коммунистнууд болон партийна бэшэ хүнүүд СССР-эй Верховно Соведэй зургаадахи сессиин материалнуудые, «Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 40 жэлэй ойдо бэлэдхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолые, «Промышленностиин, барилгын хэрэгые бүри һайнаар хүтэлбэрилдэг болохо тухай» нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүдые шудална.

Зүгөөр, партийна гэгээрэл эмхидхэлгэдэ горьтой дутагдалнууд бии. Олон кружогуудта болон һургуулинуудта занятинууд удхынгаа талаар доодо хэмжээндэ үнгэргэгдэнэ. Энэ гол дутагдалынь болоно. Нютагай байдалһаа жэшээ абажа харуулаа һаа, теориие практикатай холбожорхибобди гэжэ зарим пропагандистнууд буруу ойлгодог. Занятинуудые иимээр үнгэргэхэдэ шудалһан асуудалаа теоретическэ талаһаань гүнзэгыгөөр шэнжэлэнгүйгөөр, хамаата ажал хүдэлмэри тухайгаа миин хөөрэлдөөд лэ заняти үнгэршэдэг байна. Заняти иигэжэ үнгэргэхэдэ коммунистнуудай политическэ эрдэм дээшэлхэгүй бшуу.

Зарим партийна организацинууд кружогууд болон һургуулинуудай хүдэлмэридэ хиналта хэнэгүй, пропагандистнуудта туһаламжа багаар хүргэнэ. Жэшээлхэдэ, партиин Бичурын айком, тэрэнэй пропаганда ба агитациин таһаг коммунистнуудай һуралсалые зүн дэгээн бүтэхэ замда табижархинхай. Тэдэнэр партийна эхин организацинуудта политическэ һуралсалай ямараар ябажа байһые мэдэнэгүй, пропагандистнуудта мууса туһална. Энээнһээнь боложо СССР-эй Верховно Соведэй зургаадахи сессиин, КПСС-эй ЦК-гэй февральска Пленумэй шиидхэбэринүүдые шудалангүйгөөр март һарада арба гаран кружок болон һургуулинууд тэндэ тарашоо.

Партийна организацинууд кружок, һургуули бүхэнэй хүдэлмэриие, бэеэ даагаад һурадаг коммунист бүхэнэй һуралсалые дары шалгажа үзөөд, һуралсалай жэлэй дүүрэтэр юу үзэхэб гэжэ тодорхойлоод, һуралсалай жэлые эмхитэйгээр үнгэргэхэ тушаа хэмжээ абаха зорилготой.

Һуралсалай жэлэй түгэсхэлдэ кружогууд, семинарнууд болон экономическа һургуулинуудта дүн гаргалгын 1—2 занятинуудые үнгэргэхэ хэрэгтэй. Тэдэ занятинуудта һуралсалай жэлэй үедэ үзэгдэһэн эгээн орёо, мүн һурагшадай эрдэмые дээшэлүүлхэдэ хэрэгтэй материалнуудаар дабтажа хөөрэлдөө үнгэргэхэ шухала. Бэеэ даагаад һурадаг коммунистнуудтай теоретическэ конференцинүүдые, үзэһэн материалнуудаарнь хөөрэлдөө үнгэргэхэ хэрэгтэй.

Дүн гаргалгын занятинуудые үнгэргэхэдэнь пропагандистнуудта туһаламжа хүргэхэ шухала. Һуралсалай жэлые эмхитэйгээр дүүргэхэ тушаа пропагандистнарай тусагаар семинар партиин Кударын, Түнхэнэй, Иволгын, Прибайкальска айкомууд тон зүб үнгэргөө. Эдэ семинарнууд дээрэ хаана, ямар кружогто, һургуулида партийна һуралсалай хэр зэргэ ябажа байһаниинь тодоруулагдаад, кружок, һургуули бүхэнэй хэдыдэ хүдэлмэреэ дүүргэхэ болзор тодорхойлогдоһон байна.

Дүн гаргалгын занятинуудые үнгэргэһэнэй һүүлээр коммунистнуудай суглаа татажа, һуралсалай жэлэй дүн гаргаха, зунай үедэ хэгдэхэ хүдэлмэриин зорилгонуудые тодорхойлхо хэрэгтэй. Партийна һуралсалай үнгэрһэн жэлэй дүн гаргахатайгаа хамта, ерэхэ жэлдэ коммунистнуудай һуралсал ямараар эмхидхэхэ тухай уридшалан хөөрэлдэхэ, пропагандистнуудаа шэлэн олохо, тэдэнэй эрдэмые курсада ябуулжа дээшэлүүлхэ мэтын асуудалнуудые партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэхэ хэрэгтэй.

Партийна һуралсалай жэлэй дүүрэһэнэй хойто тээ коммунистнууд болон партийна бэшэ интеллигенциин дунда политическэ хүдэлмэри зунай үедэ һуларуулагдаха ёһогүй. «Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 40 жэлэй ойе» һайндэрлэлгэдэ бэлэдхэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй тогтоол соо хэлэгдэһэн заабаринуудай ёһоор зунай үедэ пропагандистска хүдэлмэри ябуулагдаха байна.

Уралай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөнэй тогтоол

СВЕРДЛОВСК, апрелиин 15. (ТАСС). Уралай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөндэ хабаадагшад урьһаламжанууд тушаа партиин Центральна Комитедэй дурадхалые нэгэн дуугаар һайшаажа, энэ тогтоол абаа.

Бидэнэр, Свердловско, Челябинска, Молотовско, Курганска, Тюменскэ, Чкаловска областьнуудай, Удмуртска, Башкирска автономно республикануудай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөндэ хабаадагшад 1958 онһоо эхилэн урьһаламжануудые гаргахаяа болихо тухай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй болон Советскэ правительствын дурадхалые халуунаар һайшаажа дэмжэнэбди.

Мүн 1957 ондо һүүлшынхеэ урьһаламжада бэшүүлхэ тухай дурадхалые халуунаар һайшаанабди.

Бидэнэр, Уралай Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд, энэ хэмжээ ябуулгын айхабтар ехэ политическэ удхашанартай байһыень һайн ойлгонобди. Урьһаламжын болюулагдахада, гүрэмнай шүүбэринүүдтэ мүнгэ гаргахаяа болижо, тэрэ мүнгэеэ байрын шэнэ гэрнүүдые, һургуулинуудые, клубуудые, больницануудые бариха хэрэгтэ һомолохо байна.

1958 онһоо хойшо урьһаламжын болюулагдахада, мүн энэ жэлдэ урьһаламжада багаар бэшүүлхэдэнь, манай ороной ажалшадай гар дээрэ абадаг салин хүлһэниинь нилээд дээшэлхэ.

Парти, правительствын дурадхалые бүхы арадаймнай һайшаажа байһан ябадал манай арадай бата нэгэдэнхэй байһые, парти, правительствын зүб политика ябуулдаг байһыень эли тодоор харуулна.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов Хитадай Арадай Республикада айлшалжа байна

Арадай түлөөлэгшэдэй бүхэхитадай суглаанай Саг үргэлжын комитедэй үргэн заседани

ПЕКИН, апрелиин 16. (ТАСС). Арадай түлөөлэгшэдэй бүхэхитадай суглаанай Саг үргэлжын комитедэй (ВСНП) үргэн заседани мүнөөдэр Пекиндэ болоо.

Заседаниин болоһон Хуайженьтан зал соо хүн зон олоор суглараа. Арадай түлөөлэгшэдэй бүхэхитадай суглаанай депутадууд, тэрэшэлэн олон айлшад: Пекинэй предприятинуудай болон эмхи зургаануудай хүдэлмэришэд, албахаагшад, мүн Хитадай Арадай-сүлөөрэлгын армиин офицернүүд, ниислэлэй культурын хүдэлмэрилэгшэдэй түлөөлэгшэд, советскэ посольствын хүдэлмэрилэгшэд, советскэ мэргэжэлтэд, хитадай болон хариин оронуудай журналистнууд эндэ ерэһэн байна. Хамта дээрэ мянга хоёр зуу гаран хүн эндэ байгаа.

Хитадай Арадай Республикын түрүүлэгшэ Мао Цзэ-дун, Арадай түлөөлэгшэдэй бүхэхитадай суглаанай Саг үргэлжын комитедэй түрүүлэгшэ Лю Шао-ци, Хитадай Арадай Республикын түрүүлэгшын орлогшо Чжу Дэ, КНР-эй Гүрэнэй соведэй премьер Чжоу Энь-лай болон Хитадай Арадай Республикын бусад хүтэлбэрилэгшэд, тэдэнтэй хамта СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов, суг ябалсаһан Ш. Р. Рашидов, В. П. Елютин, Н. Т. Федоренко болон П. Ф. Юдин үдэрэй гурбан часта нэрьемэ альга ташалгаар уттагдан, заседаниин президиумдэ ерэжэ һуугаа.

ВСНП-гэй Саг үргэлжын комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Лю Шао-ци заседани дээрэ түрүүлжэ үгэ хэлээ.

Нүхэр Лю Шао-цигин хэлэһэн үгэ

Эрхим хүндэтэ нүхэр, ССР Союзай Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ, нүхэдүүд, ханинар!

ССР Союзай Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Климент Ефремович Ворошиловай угтамжа болгон Арадай түлөөлэгшэдэй бүхэхитадай суглаанай Саг үргэлжын комитет мүнөөдэр үргэн заседани зарлаба, энэ угтамжа бидэндэ тон ехэ золтой, баяртай ушар болохо байна. Хамагай түрүүндэ, манай хүндэтэ айлшадые халуунаар амаршалхыемни зүбшөөгыт.

Нүхэр Ворошилов Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин, Совет гүрэнэй элитэ ехэ политическэ ажал-ябуулагшадай нэгэн мүн. Тэрэ революционно ажал-ябуулга эдир залуу наһанһаа эхилжэ, хүдэлмэришэдэй дунда политическэ, ойлгууламжын болон эмхидхэлэй хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулаа. Тэрэ Российска социал-демократическа хүдэлмэришэнэй партида ороод, ленинскэ большевик хараа шугамые шууд сэхээр баримталдаг байгаа.

Ородой 1905—1907 онуудай революцида нүхэр Ворошилов эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байгаа. Хаанта засаг Ворошиловые нэгэтэ бэшэ арестовалжа, түрмэдэ хаадаг, сүлэлгэдэ эльгээдэг байһан юм. Гэбшье, алишье ушартаһь хаанта засагай түрмэһөө тэргэдэн гаража шададаг, революционно хүдэлмэреэ бүри оролдосотой нэтэрүүгээр үргэлжэлүүлдэг байгаа. Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин үедэ тэмсэлэй эгээн лэ түрүү зэргэдэ тэрэ хододоо ябадаг байһан юм. Советскэ Союзай зэбсэгтэ хүсэнүүдые байгуулжа, бэхижүүлхэ, залуухан советскэ гүрэниие хамгаалха бэрхэтэй, тон ехэ хэрэгтэ тэрэ элитэ ехэ туһа нэмэри хүргэһэн байна. Советскэ Союзай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ тэрэ тусагаар ехэ туһатай хэрэг дүүргээ һэн. Тэрэ хадаа Советскэ Союзай сэрэгэй тусагаар шалгарһан ажал-ябуулагша мүн.

Удаан саг соо нүхэр Ворошилов Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин хүтэлбэрилэгшэдэйнь нэгэн ябана. 1953 оной мартда СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшээр тэрэ һунгагдаа һэн. Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэдтэй хамта, тэрэ энэ дээдэ тушаалда байжа советскэ арадые хүтэлбэрилнэ, коммунистическэ общество байгуулха, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хамгаалха талаар үрэ ехэтэй хүдэлмэри хэнэ. Советскэ арадай үмэнэ нүхэр Ворошиловай угаа ехэ габьяатай байһаниинь, дэлхэйдэхи дэбжэлтын хэрэгтэ ехэ туһа нэмэри тэрэнэй хүргэһэниинь хитад арадта үнинэй элитэ болонхой юм.

Советскэ Союз социалистическэ лагериин, мүн бүгэдэниитын эб найрамдалай хүсэн түгэлдэр түшэг тулгуури мүн болоно. Совет арад Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын хүтэлбэреэр тоо томшогүй олон бэрхэшээлнүүдые дабан гаража, дэлхэй дээрэ социалистическэ гүрэниие түрүүшынхеэ байгуулаа. Мүнөө совет арад коммунистическэ общество бата найдамтайгаар байгуулжа байха зуураа, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал аршалан хамгаалхын тулада сусаршагүйгөөр оролдоно. Советскэ Союзай энэ тэлотомо амжалтанууд бүгэдэниитын эб найрамдалай, хүн түрэлтэнэй дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ дэлхэйн бүхы оронуудай арадуудые зоригжуулдаг түгэлдэр хүсэтэ арга нүхэсэл мүн болоно.

Хитад арад үни удаан саг соо революционно тэмсэл хэхэдээ, мүнөө социалистическэ байгуулалта эрхилжэ байхадаа Советскэ Союзһаа ахадүүгэй угаа ехэ дэмжэлгэ абадаг байгаа, абанашье. Совет арадай үзүүлдэг дэмжэлгэ хитад арадай илалта, амжалта туйлаха хэрэгтэ туһатай байгаа. Хитад арад совет арадые хододоо угаа ехээр хүндэлдэг, тэрээндэ дурладаг, ахадүүгэй хани барисаатай байдаг гээшэ. Хитадай, Советскэ Союзай арадуудай агуухэ хани барисаан гүнзэгы, бата бэхи үндэһэ һууритай дээрэһээ хэтэ мүнхэдөө эбдэршэгүй бата юм. Хитадай, Советскэ Союзай хоорондохи агуухэ хани барисаан манай хоёр ороной аша туһада хүсэд тааралдана гэжэ хитад арад өөрынгөө дүршэлһөө үнэмшэсэтэйгээр ойлгожо абанхай. Хитад Советскэ Союз хоёрой агуухэ хани нэгэдэл, Советскэ Союз түрүүтэй социализмын лагериин агуухэ хани нэгэдэл бүгэдэниитын эб найрамдалай, хүн түрэлтэнэй дэбжэлтын хэрэгэй эгээн лэ бата бэхи найдабаринь мүн болоно гэжэ хитад арад өөрынгөө дүршэлһөө үнэмшэнэ. Энэ хани барисаае болон бата нэгэдэлые шууд бэхижүүлхын ба шангадхахын тулада бүхы хүсэеэ гаргахаар хитад арад бэлэн байна. Арадай түлөөлэгшэдэй бүхэхитадай суглаанай делегаци, хитадай правительственна делегаци премьер Чжоу Энь-лай түрүүтэйгээр һаяхан Советскэ Союзда ошожо ерээ. Совет арад, советскэ правительство тэдэниие хани һайнаар угтаһан байгаа. Агуухэ совет арадай түлөөлэгшэ боложо ерэһэн Түрүүлэгшэ Ворошиловые өөһэдөө мүнөө угтажа байһандаа бидэнэр угаа ехээр баясанабди.

Түрүүлэгшэ Ворошиловай манай орондо айлшалжа ерэһэнһээ уламжалан, Хитад Советскэ Союз хоёрой арадуудай ахадүүгэй агуухэ хани барисаан улам саашадаа бэхижэхэ байһаниинь лабтай.

Манай үргэн заседани дээрэ мүнөө үгэ хэлэхыень түрүүлэгшэ Ворошиловые гуйнабди.

* * *

Нүхэр Лю Шао-цигин үгэ хэлэжэ байхада, нэгэтэ бэшэ нэрьемэ удаан альга ташалга болоо.

Удаань, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр К. Е. Ворошилов заседани дээрэ үгэ хэлээ. Нүхэр К. Е. Ворошиловай трибунын дэргэдэ ерэхэдэ, зал соо байгшад хүл дээрээ бодон зогсожо, тэрэниие, тэрэнээр дамжуулан түрүүшын социалистическэ гүрэн байгуулһан бүхы совет арадые халуунаар амаршалаа.

Нүхэр К. Е. Ворошиловай хэлэһэн үгэ

Хүндэтэ нүхэд!

Эндэ сугларһан арадай түлөөлэгшэдэй Бүхэхитадай суглаанай Саг үргэлжын комитедэй гэшүүдтэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй нэрэһээ, өөрһөө, мүн намтай сугтаа ерэлсэһэн нүхэдһөө хани ёһоной, халуун зүрхэнэй амаршалга хүргэнэб. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Баатарлиг ахадүү арадай-демократическа Хитадые түлөөлһэн, хитад арадай һунгамалнуудтай уулзаха аргагүй ехэ хүндэтэй ба баяртай байбабди.

Нүхэдүүд, арадуудай ажабайдалда үндэһэн шухала хубилалтануудай боложо байһан ба хүн түрэлтэнэй гурбанай нэгэ хубиин социализмын замда ороод, хамаг бэрхэшээлнүүдые дабажа, шэнэ, сүлөөтэ байдал зохёожо байһан иимэ түүхэтэ үе сагта манай үетэн ажаһууха, ажаллаха тиимэ ехэ золтой байна. Социализм байгуулагшадай түрүү зэргэдэ манай сүлөөтэ оронууд — Хитадай Арадай Республика болон Советскэ Союз ябана гэжэ илангаяа баяртайгаар тэмдэглэнэбди. **(Альга ташалга).**

Арадай Хитад ба Советскэ Союз мэтын иимэ агуухэ гүрэнүүд дотор социализмын илан мандажа байһан ганса энэшье баримта хадаа арадуудай байдалые социалистическээр шэнэдхэн хубилгаха агуухэ хэрэг түүхын хуудаһанда өөрынгөө һуури бүхөөр олоо, тэрэнэй диилдэшэгүйе арсашагүйгээр гэршэлэн харуулна. Эрхэ сүлөөгөө олоһон арадуудай зохёон байгуулхы шэн габьяата амгалан ажалай ашаар социалистическэ үндэһэ һуури дээрэ ажабайдалаа шэнээр зохёожо байһан гүрэнүүдэй хүсэ шадал үдэрһөө үдэр бүри дээшэлнэ.

Олон миллион хүнүүдэй һайн дуранай оролдосото ажалһаа, мүн өөрынгөө гүрэниие хүтэлбэрилгэдэ ажалшадай эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг дээрэһээ социалистическэ гүрэнүүд хүсэтэй юм. Гүрэниие хүтэлбэрилгэдэ арад зоной хабаадалга хадаа түүхын оршон соо социалистическэ демократиин лэ эрхэ байдалда бүрин гүйсэд хангагдаһан байна. Энэ демократиин янза хэбэрынь ондо ондоошье байжа болохо юм, харин удхань нэгэн хаям даа: энэ хадаа хуушан капиталистическэ байгуулалтада эсэргүү, дарлан мүлжэгшэдтэ эсэргүү диилэнхи олонхи арадай, хүдэлмэришэн ангиин толгойлон ябадаг арадай засаг мүн. Социалистическэ гүрэн ажалшадай өөһэдынь засаг байһан туладаа шэнэ байгуулалтые зохёон байгуулха талаар агуухэ эмхидхэхы хүсэн боложо үгэнэ бшуу. Социалистическэ демократи болбол социализм байгуулгын аша туһада, бүхы хүн зоной жаргалта һайн шэнэ байдалтай болохын аша туһада олон миллион хүдэлмэришэд, таряашад ба ажалша интеллигенциие нэгэдхэн нягтаар жагсааха арга олгоно. **(Үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалга).**

Эгээл тиимэһээ экономикые хүгжөөн дэбжээхэ зорилгонуудые шиидхэхэ зуураа, социалистическэ гүрэнүүд, коммунистическэ партинууд, мүн демократиие хүгжөөлгэдэ, гүрэнэй хүтэлбэридэ арад олониитые улам бүри үргэнөөр хабаадулгада хододоо анхаралаа хандуулдаг гээшэ.

Энээн тухай Советскэ Союзай, Хитадай Арадай Республикын ба социалистическэ лагериин бусадшье оронуудай дүй дүршэл харуулна.

Ангиин дайсадай хэды хардаашье һаань, социалистическэ демократиин хододоо урган хүгжэжэ байһаниинь, буржуазна демократида орходоо тэрэнэй холо булюу һайн байһаниинь арсашагүй баримта мүн болоно.

СССР дотор социализмын байгуулагдаһанай ашаар социалистическэ демократи хүгжөө, тэрэнэй ухаан сэдьхэлынь хадаа агуухэ Ленинэй байгуулһан Советскэ Союзай Коммунистическэ парти мүн гэжэ манай ороной түүхые үнэнтэ зүбөөр хараһан хүн бүхэн ойлгохо байха.

Хүндэтэ нүхэд! Манай мүнөөдэрэй энэ уулзалгаар дашарамдуулан, советскэ демократиин хүгжэлтэ тухай таанарта тобшохоноор хөөрэжэ үгэхэ хүсэлэнтэйб.

Советскэ демократи тухай гү, али Хитадай арадай демократи тухай хэлэхэ зуураа, манай оронуудай демократиие зүбөөр ойлгохын тула социалистическэ гүрэнүүдэймнай бии болоһон ба хүгжэһэн бодото түүхэтэ эрхэ байдалые хараадаа абаха шухала гэжэ мэдээжэ.

Совет гүрэн хадаа революциин амгалан ёһоор хүгжэхөөр бэшэ тиимэ түүхэтэ эрхэ байдалда байгуулагдаа һааб даа.

Дэлхэй дээрэ түрүүшын Советскэ гүрэнэй бии болохоһоо хойшо российска капиталистнууд ба помещигүүд бусад оронуудай империалистическэ буржуйнэртэй хамтадаа тэрэнэй урдаһаа зэбсэгтэ добтолго, доторой дай эмхидхээ һэн.

Олон жэлдэ үргэлжэлһэн шанга дайн байлдаануудай үедэ хамаг баяшуул, хамаг буржуйнарай ба жэжэ буржуйнарай партинууд тэрэ тоодо эсэрнүүд болон меньшевигүүдэй социалистическэ партинууд гэдэгүүд баррикадын саана гаража, контрреволюционно империалистическэ буржуйнартай нэгэдэн, залуу Совет гүрэндэ эсэргүү нэгэдэмэл фронт байгуулһан юм.

Манай орон дотор оройдоол ганса парти ажалшадай үндэһэн шухала аша туһые шууд сэхээр аршалан хамгаалаа, социализмын хэрэгтэ хэзээдэшье үнэн сэхэ байгаа. Энэ хадаа — Коммунистическэ парти. Тэрэ болбол революционно хүдэлмэришэдэй, ажалша таряашадай ба ажалша интеллигенциин хүсэнүүдые толгойлон ударидажа, контрреволюциие үй бута сохихо ябадал эмхидхэһэн байна. Эдэ бүгэдэ хадаа мүн советскэ демократиин хүгжэхэ замые, тэрэнэй онсо илгаае тодорхойлһон байха юм.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо манай орон дотор социалистическэ демократи, мүн бүхы дээрээ социализм байгуулга Коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро хүгжөө. Коммунистическэ парти хамаг бүхы хэрэг ажалаараа арад зоной этигэл найдабариие бүрин харюулаа, харюулжашье байна.

40 жэлэй турша соо совет арад Коммунистическэ партиингаа ударидалгаар ороноо шэнэдхэн байгуулһан, хүсэ ехэтэ социалистическэ индустри байгуулһан, хүдөө ажахые хамтадхан бэхижүүлһэн ба түрүү социалистическэ культура бии болгоһон байха юм. Тиихэдээ энэ 40 жэлэй 18-һаа үсөөн бэшэнь дайнай жэлнүүд ба дайнай һүүлээр ажахыгаа, культурынгаа эмхи зургаануудые, гэр байраяа һэргээн барилгын жэлнүүд болоно. Советскэ социалистическэ демократи 40 жэл соо хүгжэжэ, зохёон байгуулхы тон ехэ хүсэеэ элишэлэн харуулаа.

Ажахын капиталистическэ системые усадхаһанай, үйлэдбэриин зэбсэг хэрэгсэлнүүдэй үмсын зөөри байхые болюулһанай ба хүниие хүнэй мүлжэхэ ябадал үгы хэһэнэй ашаар ажахын социалистическэ системэ, үйлэдбэриин зэбсэг хэрэгсэлнүүдэй социалистическэ зөөри тогтонижон бэхижэһэн байна. Эгээл иимэ экономическа үндэһэ һууритай хадаа советскэ демократи барагдашагүй ехэ хүсэтэй юм. Социалистическэ ниитын зөөри хадаа демократи ба тэрэнэй органуудые капиталистнууд болон финансова баяшуулай алта мүнгэнһөө дулдыдаха ябадалые эсэслэн усадхаһан байна. Харин лэ капиталай оронуудта капиталистнууд болон финансова баяшуул демократиие имагтал худалдалгын ба худалдан абалгын зүйл болгодог.

Олониитэ арад зоной өөһэдынь революционно зохёон байгуулгын ашаар би болоһон Соведүүд манай демократиин гайхамшагта формо мүн болоно. Хүдэлмэришэн ангиин диктатурын энэ түүхэтэ шэнэ формын манай орон дотор анха түрүүн бии болоһон хадань бидэнэр омгорхонобди. Соведүүд хадаа бүгэдэниие хамтаруулһан ажалшадай организаци мүн. Энэ хадаа гүрэниие хүтэлбэрилгэдэ арад зониие саг үргэлжэ хабаадуулдаг байна.

Сельскэ Соведүүдһээ эхилээд, СССР-эй Верховно Совет хүрэтэрөө Соведүүдэй бүхы органууд манайда эгээн демократическа ёһоор, голосоо нюусаар үгэлгэтэй, сэхэ ба тэгшэ эрхэтэй бүгэдэниитын һунгалтаар һунгагдадаг.

18 наһа хүрэһэн Советскэ Союзай бүхы гражданинууд, үндэһэ яһанай ба национальна илгааһаа, эрэ болон эмын, шажан шүтэлгын, эрдэм бэшэгэй, ажаһуудалай, социальна байдалай, зөөриин ба урданайнгаа ажал-ябуулгаһаа дулдыдангүй, гүрэнэй засагай нютагуудтахи болон дээдэ органуудта депутадуудые һунгалгада хабаадалсаха эрхэтэй.

Энэ жэлэй март соо ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ ээлжээтэ һунгалта боложо, арад зоной дундаһаа миллион хахад үлүүтэй советскэ хүнүүд гүрэниие хүтэлбэрилгэдэ һунгагдаад, мүнөө арад зоной аша туһада ба тэрэнэй хиналта доро Соведүүдэй депутадуудаар ажаллажа байна. Һунгагдаһан депутадуудай 60 гаран процентнь хүдэлмэришэд ба колхознигууд юм. Нютагай Соведүүдтэ һунгагдаһан депутадуудай 37 процентнь эхэнэрнүүд. Энэ хадаа советскэ эхэнэрнүүдэй тэгшэ эрхэтэй ба гүрэниие хүтэлбэрилгэдэ тэдэнэй эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байһые гэршэлнэ.

Советскэ Союз дотор ганса Коммунистическэ партиин ударидадаг туладань манай орон дотор демократи хизаарлагдаһан хэбэртэйгээр империалистическэ лагериинхид худал хардалгануудые тараажа, нилээд ехэ саарһа эрээлһэн байна. Гэхэ зуура, Соведүүдтэ депутадуудые һунгадаг демократическа гурим һаа гадна, мүн партийна талаарнь тэдэнэй составые харахада энэ худал хуурмаг хардалгань бүрин буруу, һүрэнэ ха юм. Жэшээлхэдэ, һаяхан нютагай Соведүүдтэ һунгагдаһан депутадуудай 55 шахуу процентнь гэхэ гү, али олонхи депутадуудынь партийнабэшэ хүнүүд юм. Соведүүдтэ һунгадаг бүхы һунгалтануудта манай ороной Коммунистическэ парти хэзээдэшье партийнабэшэ хүнүүдтэй хамтадаа хабаадалсадаг, манайда һунгагшадай бүхыдөө 100 процент шахуунь һунгалтада хабаадалсадаг. Эдэ бүгэдэ хадаа советскэ демократиин үнэхөөрөө арадай демократи байһанай элитэ гэршэ болоно.

Хамһалсалгын олон тоодо комиссинууд, комитедүүд, соведүүд болон ажалшадай үүсхэһэн бусадшье органууд Соведүүдэй оршондо байжа, ажахын ба культурна байгуулалтын талаар элдэб янзын хэмжээ-ябуулгануудта саг үргэлжэ хабаадалсадаг юм. Олониитэ зонтой холбодог энэ үргэн ехэ холбоо барисаан, мүн тэдэнэй политическэ дэбжэлтэ болон зохёон байгуулхы үүсхэл оролдолгые хэрэглэхэ гээшэ Совет гүрэнэй аппарадай хүсые олон дахин ехэ болгодог эшэ үндэһэн мүн.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта)

Нүхэр К. Е. Ворошиловай хэлэһэн үгын түгэсхэл

Хүндэтэ нүхэд! Советскэ демократи тухай хэлэхэ зуураа, манай орон дотор социалистическэ нацануудай тааруу зохидоор харилсан ажаһуудаг тухай дурдангүй үнгэржэ болохогүй. Манай орон дотор ажаһуудаг бүхы ехэ ба бага арадууд бүрин тэгшэ эрхэтэй, хани барисаатай байха ёһотой гэһэн гансахан лэ зүб ленинскэ политикые Коммунистическэ партиболон Советскэ правительствын шууд сэхээр бэелүүлһэнэй ашаар бидэнэр Советскэ Союзай арадуудай эбдэршэгүй хани барисаа байгуулһан байнабди. Советскэ Союзай бүхы арадуудай өөр өөрын национальна гүрэниие байгуулга хадаа энэ политикые бэелүүлгын гайхамшагта ехэ гэршэ мүн. Советскэ демократиин ашаар манай бүхы республиканууд экономико болон культураяа хүгжөөлгэдөө тон ехэ амжалта туйлаа. Жэшээлхэдэ, Казахска ССР-эй газар дээрэ байдаг промышленностиин бүхы дээрээ 1956 ондо гаргаһан продукци 1913 онойхитой сасуулхада 36 дахин, Белорусска ССР-тэ — 22 дахин, Грузинска ССР-тэ — 30 дахин, Киргизскэ ССР-тэ — 42 дахин, Армянска ССР-тэ—45 дахин, Таджикска ССР-тэ — 27 дахин гэхэ мэтээр дээшэлһэн байха юм.

Эндэ шагнагшадые элдэб олон тоонуудаар һамааруулхаяа һананагүйб, тиибэ яабашье, манай бүхы республиканууд мүн түхэл маягаараа национальна, удхаараа социалистическэ культурые байгуулгадаа асари ехэ амжалта туйлаа гэжэ тэмдэглэхэ байнаб.

Социалистическэ демократиие шууд сэхээр бэелүүлэн, бидэнэр советскэ арадуудай агууехэ хани барисаа байгуулаабди. Тэрэнэй ашаар Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союз олонациональна, хүсэ ехэтэ нэгэдэлтэй гүрэн болоо.

Нүхэдүүд, советскэ демократи ёһо тэдысэ бэшэ, харин бодото һайн шэнжэ маягтай гэжэ мэдээжэ. Советскэ засаг болбол ямар нэгэн демократическа ёһо гуримуудые миин лэ ёһын тулада соносходоггүй, элдэб эрхэнүүдые миин лэ хубхай хооһоор тогтоодоггүй. Советскэ арадай демократическа эрхэнүүд хамаг шухала материальна хэрэгсэлээр хангагдадаг байна. Манай орон дотор хүниие мүлжэгшэд ба хүниие хүнэй мүлжэлгэ үгы юм, гражданин бүхэн өөрынгөө мэргэжэлэй ажалаар хангагданхай, тиин тэдэнэр хэһэн ажалайнгаа хэмжээнэй болон шанарай зэргээр түлөөһэ абадаг; манайда хүдэлмэришэн ба албахаагша бүхэн жэл бүри гүрэнһөө түлөөһэтэй амаралта абадаг; манай орон дотор түлөөһэгүй долоон жэлэй уялгата һуралсал бэелүүлэгдээд, арбан жэлэй һуралсалда шэлжэн орогдожо байна; манайда ажалшан бүхэн түлөөһэгүй медицинскэ туһаламжа абадаг гэхэ мэтэ.

Социалистическэ демократи тухай хэлэхэ зуураа, тэрэ болбол гүрэнэй ажал-ябуулгада дэлгэрхэһээ гадна, мүн социалистическэ обществын бүхы байдалда хамаадана гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Партиин, профессиональна союзуудай, комсомолой, кооперациин, колхозуудай, культурна, научна болон нинтын бусад организацинуудай ба ажалшадай нэгэдэлнүүдэй бүхы ажалябуулга социалистическэ демократиин шэнжэ түхэлөөр, тэрэнэй ёһо гуримуудаар нэбтэрэнхэй.

Манай ороной экономическа ба ниитэ-политическэ байдалай хамаг ехэ асуудалнууд, хуулиин шухала проектнүүд манайда бүгэдэарадай зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдажа, тэрээндэ олон арбаад миллион гражданинууд хабаадалсадаг.

Хүндэтэ нүхэд, эндэ минии хэлээшэ хадаа Советскэ Союз дотор дутагдалнууд гү, али советскэ демократиие зарим тэды эбдэһэн ябадал байгаагүй гэһэн бэшэ ааб даа. Бидэнэр дутуу дундануудаа нюунагүйбди, харин тэдэниие усадхахын түлөө тэмсэнэбди. Советскэ демократиие бэелүүлгэдэ бии байһан дутуу дундануудые Советскэ Союзай Коммунистическэ парти XX съезд дээрээ өөрынгөө үүсхэлээр элирүүлээд, советскэ демократиие саашадань хүгжөөхыень бүхы ажалшадые уряалһан байха юм.

Совет гүрэн партиин заабариие хүтэлбэри болгон, хуули ёһо сахилгын хойноһоо прокурорско хиналтые шангадхаһан ба хуулиие зааханшье эбдэхэ ябадалые эрид зайсуулдаг байна. Конституцяар олгогдоһон эрхэ, эрхэ сүлөө ба советскэ гражданинуудай бэеын болон гэр байрын ойроо хүртэшэгүй ябадал хууляар, гүрэн түрөөр сахигдадаг байна.

Социалистическэ демократизмые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүдэй абтаһанай ашаар Соведүүдэй бүхы системын ажал-ябуулга һураггүй эдэбхитэй болоо. Тэдэнэй анхарал ажахын ба культурна байгуулалтын шухалын шухала бодото асуудалнуудта, хүн зоной эрилтые һайнаар хангаха хэрэгтэ шэглүүлэгдэнхэй.

Ажахые хүтэлбэрилгын ба хуули ёһо тогтоолгын талаар союзна республикануудай эрхые саашадань үргэдхэхые хараалһан гүрэнэй хэмжээ-ябуулганууд манай орон дотор бэелүүлэгдэжэ байна.

Мүнөө Советскэ Союз дотор промышленность болон барилгые хүтэлбэрилгэ шэнэдхэн эмхидхэхэ тухай Коммунистическэ партиин һанамжые бүхы араднай зүбшэн хэлсэжэ байна. Һалбари һалбариин министерствонүүд болон зургаануудаар дамжуулан хүтэлбэрилгын урданай гуримай орондо газар газарай гуримаар байгуулагдаһан хүтэлбэрилгын шэнэ гуримда орохые энэ һанамжанууд соо һайшаан дурадхагдана.

Энэ шэнэ системэ хадаа үйлэдбэриие бодотоор ба оперативнаар хүтэлбэрилхэ, олониитэ зоной зохёохы үүсхэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, тиихэтээ хамта манай бүхы гүрэн дотор центрһээ түсэбэй ёһоор хүтэлбэрилгые үлөөхэ арга олгохо юм.

Промышленность болон барилгые хүтэлбэрилгэ иигэжэ шэнэдхэн байгуулга хадаа гүрэнэй хүтэлбэрилгын демократическа үндэһэ һуурииe үргэдхэхэ, арад зоной зохёохы үүсхэлэй шэнэ шэнэ гуламтануудые нээхэ, союзна республикануудай эрхые улам бүри ехэ болгохо ба олонациональна нэгэ гүрэнэй системэ дотор советскэ арадуудай ахадүүгэй харилсаа холбооe саашадань бэхижүүлхэ байна.

Хүндэтэ нүхэд! Советскэ демократиие хүгжөөхэ зуураа, Хитадай Арадай Республикада демократиин өөрын шэнжэ түхэлтэйгөөр түргэнөөр хүгжэжэ байхыень бидэнэр тон ехэ анхаралтайгаар ба баяртайгаар харанабди. Хитадай өөрын онсо тусгаар түүхэтэ эрхэ байдалда национальна буржуазие хабаадалсуулан, арад зониие нэгэдхэн жагсаажа болохо байба. Хитадай шиидхэхы хүсэн—Коммунистическэ партитай хамта мүн арадай фронтдо нэгэдэһэн демократическа партинууд ба бүлэгүүд арадай демократиие хүгжөөлгэдэ хабаадалсана.

Агууехэ Хитадай Арадай Республикын үргэн дэлгэр бүхы газар дээрэ гүрэнэй, экономическа болон культурна байдалдань бэелүүлэгдэһэн бүхэдэлхэйн-түүхэтэ хубилалтануудые Совет гүрэн ба совет арад үндэрөөр сэгнэнэ. Танай гүрэнэй арадай-демократическа байгуулалта хадаа социализм байгуулгада үргэн олониитэ ажалшадые эдэбхитэйгээр хабаадуулна, Эхэ оронойнгоо, арад зонойнгоо түлөө, бүхы дэлхэйн арадуудай ахадүү ба хани барисаатай байхын түлөө, гайхамшагта баатаршалгануудта тэдэниие зоригжуулна гэжэ бүгэдэн мэдэнэ.

Нүхэдүүд, үгээ дүүргэхэ зуураа танай хүдэлмэридэ шэнэ ехэ амжалтануудые хүсэхыемни, социалистическэ Хитадые байгуулгадаа туйлаһан амжалтаартнай совет арад таанартай хамта омогорхоно, тиин манай оронуудай ахадүүгэй нягта нэгэдэлтэйгээр урагшаа, шэнэ шэнэ илалтанууд тээшэ дабшахын тула хамаг юумэ хэхэ байха гэжэ найдуулхыемни зүбшөөгыт. **(Үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалга).**

Арадай түлөөлэгшэнэрэй Бүхэхитадай суглаан, тэрэнэй Саг үргэлжын комитет мандаха болтогой! **(Альга ташалга).**

Советскэ Союзай ба Хитадай Арадай Республикын эбдэршэгүй хани барисаан мандаха болтогой! **(Үни удаан үргэлжэлһэн нэрьемэ альга ташалга).**

Социалистическэ демократи мандаха болтогой! **(Альга ташалга).**

Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал мандаха болтогой! **(Үни удаан үргэлжэлһэн нэрьемэ альга ташалга. Булта хүл дээрээ бодоно).**

* * *

Үгэ хэлэһэнэйнь түлөө нүхэр Ворошиловта ВСНП-гэй ПК-гэй зүгһөө, заседани дээрэ байгшадай бултанайнь зүгһөө Арадай түлөөлэгшэдэй бүхэхитадай суглаанай Саг үргэлжын комитедэй түрүүлэгшэ заседаниин түгэсхэлдэ баясхалан хүргөө. Зал соо һуугшад бултадаа нэрьесэ альга ташаа.

Мао Цзэ-дун, Лю Шао-ци, Чжу Дэ, Чжоу Энь-лай нүхэр К. Е. Ворошиловай гарыень бариад, үгэ хэлэһэнэйнь түлөө тэрээндэ үшөө дахин халуун баясхалан хүргөө. Зал соо үни удаан замхашагүй оваци болоо.

Гүрэнэй банкын Бурят-Монголой республиканска контогын хүдэлмэрилэгшэд урьһаламжанууд тухай КПСС-эй ЦК-гэй зүгһөө Н. С. Хрущевой оруулһан дурадхалые ехээр һайшаан угтаа. 1958 онһоо эхилэн урьһаламжа захихаяа болихо, энэ жэлдэ бага урьһаламжа бэшүүлхэ, ур облигацинуудай сэнгыень түлэхэ болзорые хойшолуулха д радхалые тэдэнэр нэгэн дуугаар һайшаажа дэмжээ.

Л. Хайдуровай фото.

Промышленность, барилга хүтэлбэрилхэ хэрэгые һайжаруулха тушаа ажалшад дурадхалнуудые оруул

Типографида хэгдэдэг захилые гуримшуулха

Экономическа районуудай совнархозууд промышленна предприятинуудай хүдэлмэриие һайжаруулгада туһалха байһаниинь лабтай. Нэн түрүүн гүрэнэй мүнгэ зөөри арьбалха талаар ехэ хубилалта хэгдэхэ байна.

Мүнөө байһан гуримай ёһоор ондо ондоо зургаануудта мэдэлтэй предприятинууд өөһэдынгөө тала хаража, элдэб хэрэгсэл гарза ехэтэйгээр бүтээнэ. Энээн тухай иимэ жэшээ харуулжа болоно: манай типографи жэл бүхэндэ бухгалтерска болон тоо бүридхэлэй элдэб бланкнуудые барлаха 8—9 мянган захил абадаг. Эдэ захилнуудые дүүргэхын тулада типографи саарһанай фондогүй. Тиимэһээнь захил хэһэн предприяти, организаци ба эмхи зургаанууд өөһэдөө саарһа олохо эрхэтэй болодог. Олонхи предприятинууд саарһаар дуталдадаг дээрэһээ жэл соо хүрэхэ бланк нэгэ доро захинагүй, харин хэдэн дахин захил хэжэ, гүрэнэй мүнгэ ехээр гаргашална. Тиихэдэ 1000 хэһэг бланк барлахада 28 түхэриг 70 мүнгэ сэнтэй болоно. Иимэ байдалай тохёолдоод байхада предприятинуудай саарһанай фондые типографида үгөөд, БМАССР-эй Госпланай хубаариин ёһоор предприяти, эмхи зургаануудта хэрэгтэй бланкнуудые барладаг болоо һаа, һайн гэжэ һанагдана.

Манай республикадахи главснабсбыт предприятинуудта стандартна хуудаһан болгожо отологдоһон саарһа үгэхынгөө орондо, элдэб таһархай удархай саарһа үгэнэ. Предприятинуудай захилые дүүргэхэдэ тэрэ саарһанайнь аяар 30 процент голодоһондо гарана. Хэрбээ предприяти, эмхи зургаануудай саарһанай фондые типографиин мэдэлдэ үгөөд, эндэһээ нарядаар хубаадаг болоо һаа, саарһанай 2—3 процентһээ дээшэнь голодоһондо гарахагүй байна. Энэ асуудалай зүбөөр шиидхэгдээд байбал, предприяти бүхэн типографска гаргашые хороохо арга олохо байна. Жэшээнь, ПВЗ-гэй типографида 9—10 хүн хүдэлмэрилнэ. Теэд саарһагүй дээрэһээ зариманиинь миин байха баатай болодог. Тиин тус завод жэл соо 300 мянгаһаа дээшэ түхэриг типографска гаргаша хэнэ. Хэрбээ завод хэрэгтэй бланкнуудаа манай типографида захидаг болоо һаа, иимэ ехээр гаргаша хэхэеэ болихо байна. Юуб гэхэдэ, типографимнай ротационно хоёр ехэ машинанууд сүүдхэ соо оройдоол 4—5 час хүдэлнэ. Эдэ машинануудта ямаршье бланк барлажа болохо юм.

Саашань предприятинуудые материально-техническэ талаар хангалга тухай хэдэн үгэ хэлэхэ хүсэлэнтэйб. Зарим предприятинуудай үйлэдбэридэ хэрэгтэй часть зэргэлжэ байһан ондоо предприятидань хэгдэдэг. Теэд тэрэ частиие тэндэһээ абаха аргагүй байгдана. Жэшээнь, Улан-Удын мяха-консервын комбинат, Сүхын арһанай завод сабуу ехээр гаргана. Тиихэдэ типографимнай Москва, Ленинградай предприятинуудһаа сабуу асаруулна. Тэрэшэлэн Улан-Удын ол предприятинууд азотно кислота хэрэглэдэг. «Главхимсбыдэй» Ирх дэхи областиин хоорондын конто тэрэ кислотагаар манай республикын предприятинуудые хангадаг байна. Гэбэшье, тус конторо азотно кислота Кемеровскэ областиһаа асаруулхадаа Ирхүү городто бу тыень буулгадаг. Һүүлээрнь, Улан-Удэ, Чита эльгээхын тулада тэрэ нээ вагондо дахин ашаалдаг байна. Иигэжэ үлүү хүдэлмэри, гаргаша хэхын орондо тэрэ кислота Кемеровоһоо сэхэ Улан-Удэ эльгээхэ юундэ болохогүйб?

Тэрэшэлэн полиграфическа машинануудай запасной частьнууды Ленинград болон бусад городһо асаруулнабди. Энэ жэлдэ машина аршахада хэрэглэгдэхэ бүдэй 50 килограмм үртэһэ Украинаһаа асаруулха наряд абаһамнай тон гахалтай юм. Тэрэниие Утильсырьё Улан-Удын базаһаа абахада болоха юм.

Экономическа районуудай бай гуулагдахада энэ мэтын дутагда усадхагдажа, предприятинуудай х дэлмэри һайжархань лабтай.

С. Барер, республиканска типографиин директор.

Торнин ажалшадай суглаанууд

«Промышленность, барилга хүтэлбэрилхэ хэрэгые саашадань һайжаруулха тухай» асуудалаар нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүдые Торнин аймагай ажалшад хаа хаанагүй зүбшэн хэлсэжэ байна. Аймагай хүдэлмэришэд, колхозни гууд, механизаторнууд болон албахаагшад элидхэлэй тезисүүдые һайшаан дэмжэнэ.

Нютагай промышленностиин предприятинуудта, МТС-үүдэй тракторна бригадануудта, колхозуудта тус асуудалые зүбшэн хэлсэлгын суглаанууд болоно. Торнин МТС-эй партийна организациин секретарь нүхэр Вшивков тракторна бригаданууд дээгүүрээ ябажа, механизаторнуудаа элидхэлэй тезисүүдтэй танилсуулба. Тэрэшэлэн партиин айкомой секретарь нүхэр Шатуев, айкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша нүхэр Мункуев гэ шэд Маленковой нэрэмжэ «Улаан Тори» колхозуудта суглаануудые үнгэргэжэ, колхознигууды Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүдтэй танилсуулаа.

Торнин аймагай ажалшад парти правительствын хараалһан хэмжээнүүдые һайшаажа, тусхай шиидбэринүүдые баталан абаа.

Манай корр.

ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМ ТУХАЙ ЛЕНИНЭЙ ҺУРГААЛ ИЛАН МАНДАНА

Бүхы дэлхэйн пролетариадай вождь, Коммунистическэ партиие, Советскэ гүрэниие байгуулагша В. И. Ленинэй түрэһөөр 1957 оной апрелиин 22-то 87 жэл гүйсэхэнь.

Пролетариадай дүүргэхэ бүхэдэлхэйн-түүхэтэ үүргэ тухай, хүдэлмэришэн ангиин болон таряашадай холбоо барисаан тухай, социалистическэ революци тухай, пролетариадай диктатура тухай, социализм, коммунизм байгуулха тухай, арад зоной, партинуудай, ангинуудай, ганса нэгэ хүнүүдэй түүхэдэ дүүргэдэг үүргэ тухай Ленинэй зохёоһон мүнхэ һургаалыень социалистическэ оронуудай арадууд бодото дээрэнь бэелүүлнэ. Мүн эб найрамдалай, демократиин, һайн һайхан ажабайдалай түлөө тэмсэгшэд энэ мүнхэ һургаалые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэнэ.

Пролетарска интернационализм тухай, бүхы оронуудай ажалшадай нэгэн ниитэ зорилготой байһан тухай В. И. Ленинэй һургаалынь айхабтар ехэ удхашанартай. Энэнь гансал ородой пролетариадай бэелүүлхын түлөө бэшэ, харин бүхы дэлхэйн пролетариадай бэелүүлхын түлөө зохёогдоһон һургаал юм.

Научна коммунизмын үндэһэ һуури табигшад К. Маркс, Ф. Энгельс хоёр бүхы дэлхэйн пролетариадай һаналаа нэгэдэлгэ тухай һургаал зохёоһон байгаа. В. И. Ленин арадуудай хоорондын харилсаанай гол асуудалнуудые шиидхэхэдээ, энэ һургаалдань түшэглэһэн байна. «Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!» гэһэн гол ёһые 1848 ондо бэшэгдэһэн «Коммунистическэ партиин манифест» соогоо К. Маркс Фридрих Энгельс хоёр табиһан байна. Дарлалта, мүлжэлгэһөө сүлөөрхын тулада хүдэлмэришэд ахадүүгэй ёһоор нэгэдэхэ, бэе бэедээ туһалалсаха ёһотой гэжэ марксизмын үндэһэ һуури табигшад хүдэлмэришэдтэ ойлгуулдаг һэн. Ямар нэгэн арад ондоо арадые дарлажа, мүлжэжэ байгаа һаа, хэзээшье сүлөөтэй боложо шадахагүй гэжэ тэдэнэр заадаг һэн. Гансал бүхы яһатануудай эрхэ сүлөөтэй, тэгшэ эрхэтэй болоходонь, үндэһэ яһатаниие дарлаха ябадалай эсэслэн усадхагдахада бүхы дэлхэйн ажалшад эрхэ сүлөөтэй ахадүүгэй холбоотой болохо байна.

Монополистическэ капитализмын үедэ, үндэһэ яһатаниие хэлэшэгүй хүндөөр капитализмын дарладаг болоод байха үедэ, бүхы яһатануудай хүдэлмэришэд нэгэдэжэ тэмсээгүйдөө сүлөөржэ шадахагүй болоод байха үедэнь В. И. Ленин ажаһууһан байгаа. В. И. Ленин өөрынгөө эпохын хүгжэлтын гол ёһонуудые тодорхойлоод, мүн хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй урда табигдаһан зорилгонуудые элирүүлээд, пролетарска интернационализм тухай научна коммунизмын үндэһэ һуури табигшадай һургаалыень нэгэдхэжэ, саашань хүгжөөһэн, мүн үндэһэ яһатан тухай асуудалаар Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин баримталха программа ба политикые тон гүнзэгыгөөр тодорхойлһон байгаа.

Капитализмын хүгжэлтын юрэнхы хуули ёһонуудые шэнжэлэн, В. И. Ленин «Национальна асуудалаар шүүмжэлхы ажаглалтанууд» (1913 он) гэжэ зохёол соогоо иигэжэ бэшэһэн байна: «Капитализмын саашадаа хүгжэхэдэ үндэһэ яһатан хоёр ондоо шэглэлтэйгээр хүгжэдэг. Нэгэдэхинь ямар бэ гэхэдэ, бүхы үндэһэ яһатан ушар ёһо мэдэдэг боложо, эмхидэжэ, үндэһэ яһатанай дарлалтые усадхахын түлөө, өөрынгөө яһатанай гүрэниие байгуулхын түлөө тэмсэхэ ябадал болоно. Хоёрдохинь юуб гэхэдэ, үндэһэ яһатанай хоорондо элдэб эсын харилсаан үргэдэжэ, яһатанай хоорондын илгаа балар боложо, нэгэн капиталистическэ ёһо гурим экономическа байдалдань, политикада, наукада, гэхэ мэтэшэлэн интернациональна нэгэ янза байгуулха ябадал болоно. (В. И. Ленин, Зохёолнууд том 20, нюур 11).

В. И. Ленин үндэһэ яһанай асуудалай капитализмын үедэ хоёр янзаар шиидхэгдэхэ шэглэлтэй байһыень хараадаа абан, үндэһэ яһатан тушаа Коммунистическэ партиин бэелүүлхэ түсэбые зохёоһон байгаа. Үндэһэ яһанай асуудалые шиидхэхэдээ, гол түлэб иимэ юумэнүүдые бэелүүлхэ шухала гэжэ В. И. Ленин тоолодог байгаа. Үндэһэ яһатанай өөрынгөө байдалые тодорхойлхо, мүн дуратай һаа, амяараа болохо эрхыень мэдэрхэ; бүхы расанууд болон яһатан эрхэ сүлөөтэй, тэгшэ эрхэтэй гэжэ мэдэрхэ; ороной бүхы яһатанай хүдэлмэришэдэй ниитэ зорилготой байһан дээрэһээнь тэдэниие нэгэдүүлхэ; пролетарска интернационализмын, арадуудай хани барисаанай үзэл бодолтойгоор ажалшадые хүмүүжүүлхэ.

Үндэһэ яһатан тушаа энэ программа социалистическэ революциин илажа, пролетариадай диктатурын тогтоогдоходо бэелүүлэгдэхэ юм гэжэ В. И. Ленин һургадаг һэн. Тиимэһээ, үндэһэ яһатан тухай асуудал хадаа пролетарска революци тухай, пролетариадай диктатура тухай юрэнхы асуудалай нэгэ хубинь юм гэжэ В. И. Ленин заадаг һэн. Социалистическэ оронуудай дүй дүршэлһөө мүнөө харахада, гансал социализмын тогтоогдоһон хойно ажалшад социальнашье, үндэһэ яһанайшье дарлалтаһаа сүлөөржэ, бүхы яһатан адли тэгшэ эрхэтэй боложо, тэдэнэр экономикоёо, соёл болбосороло бүхы талаһаань хүгжөөхэ арга боломжотой болоно.

Элдэб оронуудай болон яһатанай пролетаринар тон нягтаар нэгэдэжэ, бэе бэедээ али болохоор туһалаал һаа, буржуйнартай амжалтатайгаар тэмсэжэ, социалистическэ революцида илажа шадаха байна. Хүдэлмэришэд нэгэдэнхэйл һаа, түгэс хүсэтэй гээшэ, харин харилсаа холбоогүй хүдэлмэришэд оройдоошье хүсэгүй, һула гэжэ Ленин заадаг байгаа. «Капитал гээшэмнай уласхоорондын хүсэн, тиимэһээнь тэрэниие унагаахын тулада бүхы дэлхэйн хүдэлмэришэд эблэржэ, ахадүүгэй ёһоор нэгэдэхэ ёһотой». Гансал өөрынгөө буржуйнарай урдаһаа тэмсээд лэ, ондоо оронуудай пролетаринарай ангиин тэмсэлые дэмжэдэггүй, дарлагданги, мүн эзэрхэжэ байһан яһатанай хүдэлмэришэдые нэгэдүүлхэ гэжэ оролдодоггүй хүн социалист, интернационалист бэшэ, харин хархис этэгээд, империалист, буржуйнар болон помещигүүдэй тала баримталагша мүн гэжэ Ленин хэлэдэг һэн. Эгээл иимэһээ буржуйнар, тэрэнэй националистическэ партинууд элдэб яһатанай хүдэлмэришэдые холбоогүй, эбгүй болгохо гэжэ али болохо аргаар оролдоно. Нэгэ яһатанай досоохи ангинууд «нэгэн ниитэ зорилготой юм» гэһэн худал хуурмаг үгэнүүдээр хүдэлмэришэдые мэхэлхэ гэжэ оролдодог.

Капитализмын үедэ яһатан бүхэнэй баяд ноёд болон үгытэй ангинууд хоорондоо эбсэшэгүй хурса зүрисэлдөөнүүдтэй байдаг. Буржуазна яһатанай дотор хоёр яһатан— буржуйнарай, пролетариадай яһатан бии юм. Ямар нэгэн яһатанай соёл болбосоролынь хоёр яһатанай — дарлагшадай, мүн ажалшадай соёл болбосорол болон илгардаг гэжэ В. И. Ленин һургадаг һэн. Обществын ангинууд боложо хубааралга, хүнүүдэй элдэб яһатанда хабаатай болон илгархаһаа һураггүй гүнзэгы, үндэһэн ехэ хубаарал болоно гэжэ В. И. Ленин тоолодог байгаа. Буржуазна үндэһэ яһатаниие хоёр ондоо хубинуудһаа бүридэһэн гэжэ харахадаал коммунистнууд элдэб ангинуудай гол зорилгыень һайн ойлгожо, буржуазна яһатанай дундахи ажалшадай болон баяд ноёдой юунэй түлөө тэмсэжэ байһыень мүн лэ һайн ойлгохо болоно.

Ямар нэгэн орон дотор револю ционно тэмсэл хэхэдээ, тэрэ ороной пролетаринар бүхы дэлхэйн проле таринарай гол зорилгые бэелүү хын түлөө тэмсэхэ ёһотой гэж В. И. Ленин һургадаг һэн. Капита листическэ орон бүхэнэй хүдэлм ришэн ангиин «өөрынгөө» буржу зида эсэргүүсэн тэмсэхэдэнь, ондо капиталистическэ ороной хүдэлм ришэн ангиин тэмсэл нилээд хүнг боложо үгэнэ. Ямар нэгэн орон пролетаринар революцида илаж социализм, коммунизм байгуул талаар амжалта туйлахадань, энэнь ондоо оронуудай пролетар нарай, ажалшадай эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлдэнь ехэ туһа нэмэр болодог байна. Тиимэһээ элдэб ү дэһэ яһатанай хүдэлмэришэд р волюционно тэмсэл хэхэдээ тон ня та холбоо барисаатай байха, б бэеэ дэмжэлсэхэ ёһотой.

Коммунистнуудай ленинскэ па ти бии болоһон сагһаа хойшо яһ тан өөһэдынгөө байдалые то дорхойлхо эрхэтэй, үндэһэ яһатан хёмороон, бэе бэедээ этигэхэгү ябадал усадхагдаха ёһотой, шэ социалистическэ общество байгу лан, арадууд ахадүүгэй ёһоор нэгэд хэ ёһотой гэһэн эрилтэ табидаг ба гаа. В. И. Ленин, ленинецүүд ни эрилтэнүүдые табихаһаа гадна, т дэниие бодото дээрэнь бэелүүлх түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэдэг һэн. Хүдэлмэришэн ангиин хүсыень һу ларуулжа, манай ороной арадууда хоорондо хёмороон, бэе бэеда этигэхэгүй ябадал түрүүлхэ гэж оролдодог меньшевигүүдтэй, бунд вецуудтай, элдэб оппортунистнуу тай, сепаратистнуудтай болон буса

...дын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхоз тарилгаяа эхилээ

...СПУБЛИКЫН КОЛХОЗУУД, СОВХОЗУУД, МТС-үүд, НЭГЭШЬЕ YДЭР ГЭЭНГYЙ, БОЛОМООР ГАЗАРТАНЬ ТАРИЛГАЯА ЭХИЛХЭ ЁҺОТОЙ

☆ ☆

Түрүүшын гектарнууд

ПЕТРОПАВЛОВКА. (Телефоноор абтаба). Аймагай колхозууд- ...абарай тарилгын хүдэлмэри үдэр ерэхэ бүри үргэдэнэ.

...шөөтэйн МТС-эй харьяата колхозуудта эртын пар хахалалга эр- ...гээр ябажа байнхай. Тэндэхи колхозууд пар хахалалгаяа та- ...н хүсэд жэгдэртэр барагсааха юм.

...нэ МТС-эй харьяата Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлдэг ...орна бригаданууд хамтадаа 1000-гаад гектар пар хахалаа. Мүн ...олхозой 2-дохи комплексно бригадада ажалладаг тракторист нүхэр ...ершинин «Универсал» трактораар наран сэсэг тарижа эхилээ. Ту- ...ын хорёод гектарта наран сэсэг таригдаба.

★ ★

Газараа борнойлжо байна

МУХАРШЭБЭР. Дулаан боложо, саһан хаа хаанагүй хайлаа. Yдэр сагай үнгэрхэ бүри наранай элшэ улам шангадана.

Энэ жэлдэ орооһо тараанай баян ургаса абахаар шиидэһэн Гашейн МТС-эй харьяата «Гигант» колхоз аймаг соогоо түрүүлэн эртын борнойлго хэжэ захалаа.

Нарин Хүнды гэжэ газарта Гашейн МТС-эй 13-дахи тракторна бригадын агрегадууд ажаллажа байна. Эндэ трактористнууд нүхэд Е. Евдокимов, В. Карпов гэгшэд түрүүшын хэдэн үдэр соо 250 гаран гектар борнойлго хэбэ. Мүн Хахасуур гэжэ газарта 9-дэхи тракторна бригадынхид борнойлго эхилбэ.

Манай корр.

Эдэ дутуунуудые түргэн усадхаха

...спубликын холын аймагуудай ... Курумканай аймагай кол- ...хозууд болон механизатор- ... мүнөө жэл орооһото, тэжээ- ...л культурануудай ургаса эрид ...лүүлжэ, өөһэдын үрэһэ хүрэн- ...үйсэд бии болгохо ба доторойн- ...хэрэгсэлые дүүрэн хангахаһаа ..., адуу малдаа таряа талханай ... ехээр эдюулдэг болохо гэжэ ...һэн байна. Өөһэдынгөө энэ ...ргые дүүргэхын тулада ку- ...канайхид гектар бүриһөө дун- ...эргээр 10 центнерһээ доошо бэ- ...орооһо таряа ургуулжа абаха ... хараалаа.

...с аймагта мүнөө жэл эды шэ- ... ургаса абаха арга боломжо- ... яһала бии гэжэ хэлэхэ хэрэг- ... Мүнөө эндэхи колхозууд ехэн- ...арилгаяа колхозой эрдэмтэ ... Мальцевай аргаар хахалагда- ... пар дээрэ хэхэеэ байна. Мо- ...овой, Калининай, Сталинай, нэ- ...жэтэ колхозууд тус бүридөө ...—2400 гектар тиимэ пар дээрэ ...һото культурануудые тарихаяа ...а. Аймаг дотор хамта 4000 га- ... гектар тараанай газар уһалаг- ... юм. Мүн шэнэ газар элдүү- ...хэ, тарилга хэхэ ехэ арга бо- ...жо колхоз бүхэндэ бии. Yндэр ... ургаса абахын түлөө тарил- ...хаһа саг соонь хэхэ хэрэгтэй. ...өө Баргажанай МТС трактор, ...инануудаар яһала олон. Тус ... ганса мүнөө жэл 19 шэнэ ...тор, олон сеялкэ ба бусад ма- ...шинануудые абаһан байна. Энэ хү- ... техникээрээ эндэхи механиза- ...нууд харьяата колхозуудайнгаа ...лгые хаһа саг соонь, эрхим ша- нартайгаар хэжэ шадаха байна. Теэд тараанай һайн ургаса абаха гээшэ гансал газар хахалһанһаа, уһалһанһаа бэшэ, харин үрэһэ хүрэнгэһөө агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые сахиһанһаа болодог. Гэбэшье, энэ талаар ехэ дутагдалнууд бии байна.

YРЭҺЭ ХYРЭНГЭ ДУТУУ, ШАНАРЫНЬ МУУ

Мүнөө жэл аймагай колхозууд орооһото ба тэжээлэй культурануудай өөрын үрэһөөр оройдоо 40-өөд процент хангагданхай байгаа. 7350 центнер үрэһэ гүрэн урьһалжа, тус аймагта ехэ туһаламжа үзүүлээ. Гэбэшье, мүнөө 7500 центнер, ехэнхидээ тэжээлэй культурын, зелёнкын үрэһэн үшөө дутуу байна. Теэд колхозуудай, МТС-эй, аймагай партийна ба советскэ организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд дутуу үрэһэеэ хайшан гэжэ хүсээхэеэ мүнөөшье болотор мэдээгүй байна.

Колхозуудай хааһан үрэһэн булта тарилгын шанарта гүйсэд хүргэгдөөдүй. Жэшээнь, Кировэй, Хрущёвой, Калининай ба Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта 1300 гаран центнер шанар муутай, 3350 центнер сэбэрлэгдээгүй шэниисын үрэһэн бии. Тэрэшэлэн Сталинай ба Калининай нэрэмжэтэ колхозуудта 2400 гаран центнер үрэһэн шиигтэй байна. Теэд аймагай колхозуудта энэ үрэһэеэ сэбэрлэхэ, нара һалхинда шанаржуулха хүдэлмэри хэгдэнэгүй. Апрелиин 10 гаранаар энэ хүдэлмэри зарим колхозуудта эхилбэшье, тэрэнь урагшаа ябанагүй.

Мүнөөшье болотор аймагай олонхи колхозууд гүрэнэй табиһан 6000 шахуу центнер овёсой үрэһые «Заготзерногой» пунктһаа абаашаагүй байһаар. Тиигээдшье, энэ үрэһэниинь сэбэрлэгдэхэ ёһотой. Апрель һарын эхеэр тус пунктын дэргэдэ МТС орооһо сэбэрлэхэ 3 ОС-1 маркын машина тодхоһон юм. Гэбэшье, тэрэнь апрелиин 10 болотор оройдоо 40-өөд тонно орооһо сэбэрлээ. Yрэһэ сэбэрлэлгэ юундэ иимэ нобшо унжагайгаар ябуулагданаб гэхэдэ, эндэ хүдэлмэрилхэ хүнүүд дутана. Машинануудые дүүрэн хүсөөрнь ашаглажа, сэбэрлэгдэһэн орооһыень саг дары зөөбэрилхэдэ колхоз бүхэнһөө таба—зургаан хүн саг үргэлжэ хүдэлмэрилхэ байгаа. Теэд зарим, жэшээнь, Ленинэй, Калининай нэрэмжэтэ ба бусад колхозууд хүнүүдээ эльгээнгүй байжа, энэ шухалын шухала хүдэлмэриие һаатуулжа байна.

ПОЛИНУУДАА МУУГААР YТЭГЖYYЛНЭ

Тараанай газарые һайнаар үтэгжүүлжэ, ургасаяа дээшэлүүлхэ тухайда курумканайхид жэл бүри яһала ехээр хэлсэдэг, олон хэмжээ-ябуулгануудые баталан абадаг байха юм. Теэд тэдэнь ехэнхидээ хооһон үгэ зугаа, һайхан тогтоомжо болоод лэ дүүрэдэг байһан юм. Мүнөө жэл эндэхи колхозууд тарилгынгаа газар дээрэ 28750 тонно наг шэбхэ гаргаха гэжэ хараалһан байгаа. Теэд тарилгын эхилтэр тоотой үдэрнүүдэй үлөөд байхада, поли дээрэ өөдтэй наг шэбхэ гаргагдаагүй байха юм. Тиихэдэ Ленинэй нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь С. Цыбиков), Сталинай нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь О. Шанюшкин), колхозууд поли дээрэ наг шэбхэ гаргаха түсэбөө (апрелиин 10-най мэдээгээр) арай гэжэ 15—30 процент дүүргэбэ. Энэ шухала хүдэлмэриин иимэ хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байһанай гол шалтагаан юуб гэхэдэ, колхозой хүтэлбэрилэгшэд МТС-эй тракторнуудта найдаад, мори унаагаа наг шэбхэ шэрэлгэдэ хэрэглэнгүй байгаа. Мүнөө эндэхи МТС колхоз бүхэндэ тракторнуудые эльгээһэн байна. Теэд тэдэнь наг шэбхэ зөөлгэ дээрэ дүүрэн хүсөөрөө хүдэлгэгдэнэгүй.

Мартын 20-һоо апрелиин 20 болотор полинууд дээрэ наг шэбхэ гаргаха һара соносхогдоһон байгаа. Теэд энэ һара дүүрэхэ болобошье, аймаг дотор тиимэ ехэ хубилалта болоногүй.

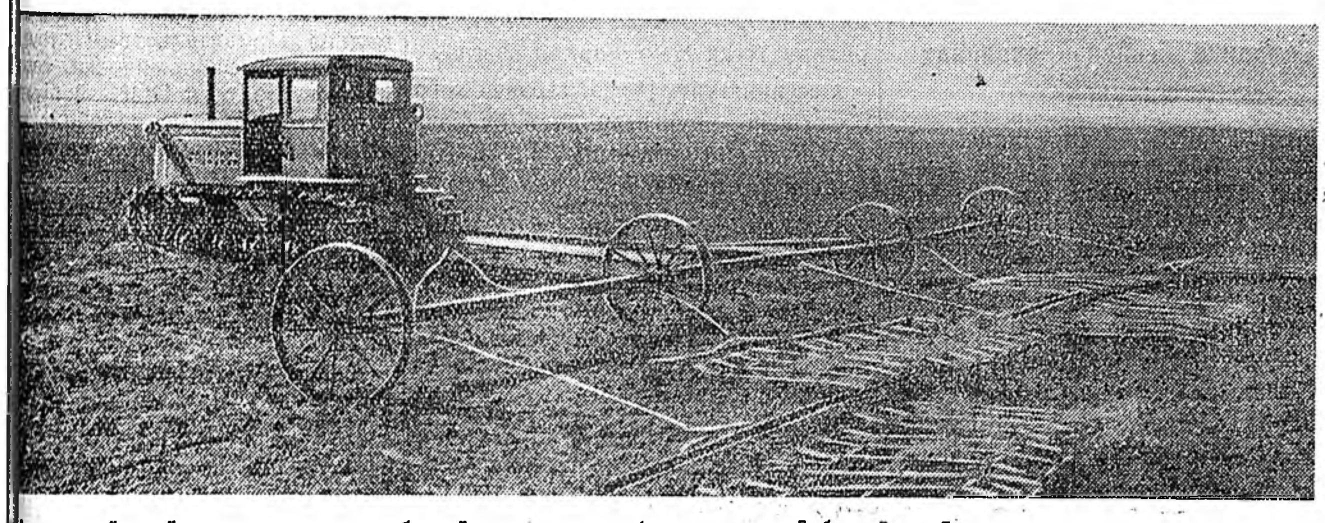
ПОЛЕВОЙ СТАНУУД БЭЛЭН БЭШЭ

Колхозой правлени ба партийна организацинууд тарилга дээрэ хүдэлмэрилхэ колхознигуудай болон механизаторнуудай байра байдалыень һайжаруулха асуудал үшөө хараадаа абаагүй байһаар гэжэ хэлэхэдэ болохо. Yнэндөө аймагай нэгэшье колхоздо һайнаар заһабарилагдаһан, хүнэй һайнаар эдеэлхэ, амарха, сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэхэ байра үгы. Полевой стануудта хүнэй байха хамтын байранууд, эдеэ хоолой гэрнүүд, бани ба улаан булангууд ехээр заһабарилагдахаар. Зүгөөр горьтой юумэн тэндэ хэгдэнэгүй. Олонхи полевой стануудай дэргэдэ бани үгы. Зарим газарта бани бии гэжэ нэрэтэй аад, тэдэнь һандаржа, һалашоод байдаг.

— Манай хамтын байра, эдеэ хоолой гэр заһабарилагдаа нэрэтэй. Теэд үүдэ, сонхонуудынь ехэ забһартай байжа, һалхи шуурганай болоходо юумэмнай шорой элһэндэ дарагдашана, — гэжэ Кировэй нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг тракторна бригадын бригадир нүхэр Г. Раднаев хэлэнэ. Мүн иигэжэ Молотовой, Ленинэй, Калининай нэрэмжэтэ колхозуудта хүдэлмэрилдэг механизаторнууд хэлэнэ.

Хабарай тарилгын бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ бии байгаа дутагдалнуудые дары усадхаха хэрэгтэй. Мүнөө жэл курумканайхид хабарайнгаа тарилгые эрхим шанартайгаар үнгэргэжэ, үндэр ургаса абаха бүхы арга боломжотой.

О. Раднаев, манай корр.

...Сэлэнгын аймагай колхозуудта пар борнойлго эхилэн- ... Сэлэнгын МТС-эй нэгэдэхи тракторна бригада (брига- ...ынь Д. Д. Будаев) хабарай полевой хүдэлмэридэ түрүүл- ...орооһон юм. Тус бригадын механизаторнууд мүнөө 700 гектар тухай борнойлоо. Һаяшаг тэдэ пар хахалжа эхилбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Тракторист И. С. Сапуновай агрегат Сталинай нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ ажаллажа байна.

З. Веснинагай фото.

Мархайн аша Тархай

Залинта захиралта тухай

Нүхэр Тархай!

Гоёнсуу һамгад палаатияа үдэртөө хэды һэлгэжэл, һэлгэжэл байдаг, тиихыень бусадай харахада һанаа зоборитой болошодог ха юм даа... Теэд яахабдаа, байгаал юм аабза.

Энэ ушарые яахадаа дурдабаш гэхэдэ, манай Баргажанай аймагай тон шухала эмхи зургаануудай нэгэнэй, сэхэ руунь хэлэхэдэ, культурын таһагай дарга нүхэр Каратаевай аяг ааша тиимэ гоёнсуу һамгадай палаатияа һэлгэжэл байдагыень намда һануулба Нүхэр Каратаев костюмаа һэлгэжэл, һэлгэжэл байдаг байба ха юм гэжэ һаналайт. Тиихэ болоо һаа буруу.

Энэ дарга костюмаа бэшэ, харин захиралта дороо байһан албан тушаалтаниие һэлгэжэл, һэлгэжэл байдаг болошоо. Байгаал юм аабза, «намһаа сагуур, наранһаа наагуур» гээд орхижорхижо болохо байгаа. Теэд тиихын аргагүй байна. Юуб гэхэдэ, нүхэр Каратаевай аашаһаа боложо, нэгэдэхеэр, гэгээрэл болбосоролой хүдэлмэри һаатана, хоёрдохоёр, һэлгэлтэдэ ороһон хүнүүд хохидоно.

Уланай сомоной Хилгана гэжэ нютагта, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой центртэ байдаг хүдөөгэй библиотекын даагшые нэгэ жэлэй турша соо нүхэр Каратаев таба дахин һэлгээ. Тиин энэ даргын захиралтын залинда Н. Мутуева, Киппер, В. Доржиева, В. Будаева, Н. Белокопытов гэгшэд сохюулаад, мүнөө Е. Сантуева сохюулха ээлжээгээ хүлеэжэ байтараа азань боложо амаралтада гараа...

Залинта захиралта энээгээр дүүрээ гээ гүт? Yгы даа! Уланай хүдөөгэй клубай даагшые нүхэр Каратаев жэл хахадай туршада зургаа дахин һэлгээ!

Энэ хадаа гансахан Уланай сомоной газар дээрэ байдаг хоёрхон эмхи зургаанда болоһон хэрэг. Теэд аймаг соо оршодог культурна гэгээрэлэй бусад 13 эмхи зургаанда хэды шэнээн олон залингай бууһые бидэ мэдэнэгүйбди. Зүгөөр томо гэгшын шоотогүйгөөр тоолохонь бэрхэтэй гэжэ этигэнэбди.

Каратаев гээшэмнай түшэлгэтэй креслэһээ хобхордоггүй туладаа ёһотойл түшэмэл гүүлмээр хүн болоод байгша. Залинта захиралтаяа ехэнхидээ телефоноор үгэдэг юм. Мэнэ һая нүхэр Каратаев Уланай хүдөөгэй клубые даагша В. Эрдынеевые мэргэжэлгүй хадань намнаад, орондонь Н. Белокопытовые оруулагты гэһэн ээлжээтэ захиралтаяа телефоноор үгэбэ. Белокопытов баһал мэргэжэлгүй, 7 класс дүүргэһэн, колхозой ажалһаа тэрьелһэн хүн лэ гэхэдэ, Каратаев: «Захиралтыемни заатагүй дүүргэгты. Хэлээ хадамни хэрэг дүүрээ!» гэһэн айхабтар шанга зарлиг буулгажархёо...

«Дэгэл захатай, хүн ахатай» сэсэн зүб үгэ байдаг. Нүхэр Каратаевай аханарынь—Баргажанай аймгүйсэдкомой хүтэлбэрилэгшэд тэрээниие захаданагүй. Нүхэр Тархай, танай туһаламжа хэрэгтэй болоод байна.

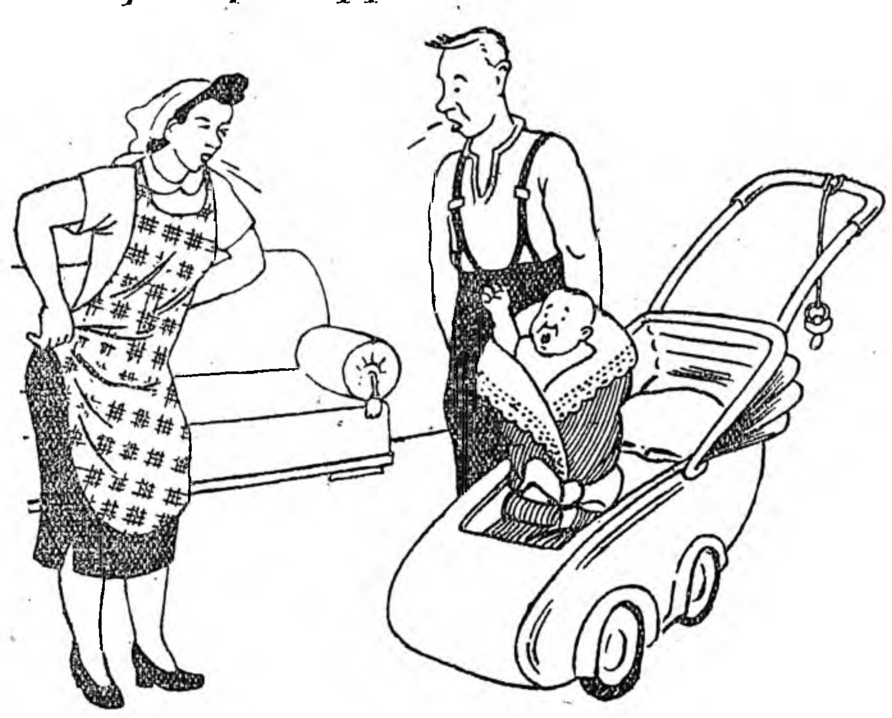
Амаршалагша **Б. Амгалонов.**

Заримашуулай анхаралда

Зарим эхэ эсэгэнэр үхибүүдэйнгээ дэргэдэ хэрэлдэдэг, тиигэжэ тэдээндээ муу нүлөө үзүүлдэг байна. Тиимэ хүнүүдэй хаража сошохын тулада, сошоһонһоо уламжалан ухаан дээрээ ухаа нэмэжэ, хэрэлдэхээ болихынь тулада, үхибүүдээ зүбөөр хүмүүжүүлдэг болохынь тулада тэдээниие шүүмжэлһэн зураг доро толилогдобо.

М. Тархай.

Нарай үхибүүн хэлэндэ оршобо!

Нарай үхибүүн:—Хэрэлдэхээ болигты гэнэм! Яаһан хашартай зомта!....

(**«Крокодил» журналһаа абтаба**).

...ис бүлэгүүдтэ тэдэнэр эрид ...эдэг байгаа. Тиин, Россин ... сүлөөтэй болоогүйдэ Польша ... сүлөөтэй болохогүй, Россин ... сүлөөтэй болоогүйдэ Украина ... сүлөөтэй болохогүй. Тиимэ- ...ь өөһэдынгөө яһатанайшье ур- ...мүн бүхы дэлхэйн ажалшадай- ...үмэнэ нэгэн ниитэ зорилготой ...һан тулада ородой, Польшын, ...аинын хүдэлмэришэд тон няг- ... нэгэдэжэ, хаанта засагые уна- ...ын түлөө хамтаран тэмсэхэ ...ой гэжэ В. И. Ленин һургадаг ...аа. Арадууд эрхэ сүлөөтэй, ад- ...эгшэ эрхэтэй байха ёһотой гэжэ ...этэ табидаг дээрэһээ, мүн бүхы ...анай хүдэлмэришэд болон ...лшадай гол шухала зорилгонуу- ... бэелүүлхын тула тэмсэдэг дээ- ...э Советскэ Союзай Коммунис- ...скэ парти бүхы ажалшадай ...да айхабтар ехэ хүндэтэй болоо. ...гуехэ Октябрьска социалисти- ...э революциин илахада бүхы ...өэ яһатанай ажалшад эрхэ сү- ...эй болоһон байна.

...овет засагай илаһан түрүү- ...үдэрһөө эхилээд, үндэһэ яһатан ... асуудалые бодотоорнь шиид- ...ын түлөө В. И. Ленин эрид ... тэмсэдэг байгаа. Тиихэ- ... энээнһээ урагша түүхэдэ ...дөөгүй ехэ хубилалтанууд со- ...ьнашье, экономическашье та- ... бэелүүлэгдэхэ ёһотой гэһэн ...тэ Ленин табяа һэн. «Дарлагда- ... арадуудай ажалшадай эдлэхэ ... тухай деклараци», «Россин ара- ...дай эдлэхэ эрхэ тухай деклара- ...гэһэн, мүн бусад хүдэлмэри- ... соогоо В. И. Ленин үндэһэ ...ан тухай асуудалые шиидхэхэ ...рамма хараалһан юм. Yндэһэ ...аниие дарлаха, элдэб яһатанай тэгшэ бэшэ эрхэтэй байха ябадал энэ программын ёһоор усадхагдаха, арадууд бодото дээрээ эрхэ сүлөөтэй боложо, бэе бэетэйгээ хани барисаатай болохо ёһотой байгаа. Совет засаг үндэһэ яһатаниие дарлаха ябадалые эрид шууд усадхаһан дээрэһээ эгээн демократическа засаг гээшэ гэжэ дэлхэйн арадуудта харагдадаг болоо һэн.

Октябрьска социалистическэ революциин илахатай хамта ондоо оронуудтай хаанта Россин баталһан тэгшэ бэшэ бүхы договорнуудые совет гүрэн болюулһан байгаа. Тиигээд Финляндиин, Польшын, тэрэшэлэн Балтиин далай шадарай арадуудта бэеэ даанхай байдал олгожо, тэдэндэ өөһэдынгөө гүрэн байгуулха арга боломжо олгуулаа.

Арадууд сүлөөтэ ёһоор нэгэдэжэ, олонациональна нэгэн совет гүрэн боложо эмхидэһэн юм. Бүхы ажалшадай багша, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиие байгуулагша Владимир Ильич Ленин Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзые эгээн түрүүн эмхидхэжэ, байгуулһан юм. Yндэһэ яһатан тухай асуудалые элдэб захиралта гаргажа шиидхэжэ болохогүй, элдэб яһатанай эрилтэнүүдтэ тон анхаралтайгаар хандаха ёһотой гэжэ В. И. Ленин хододоо һургадаг, мүн национальна республикануудые хүгжөөхын түлөө эсэгын ёһоор оролдодог һэн. Манай орон дотор элдэб яһатан һайн дураараа нэгэдэнги байха ёһотой, ямаршье яһатан нүгөө яһатандаа дээрэлхы зан гаргаха эрхэгүй, элдэб яһатан бэе бэедээ тон гүнзэгыгөөр этигэдэг байха ёһотой, мүн нэгэ ниитэ зорилготойбди гэжэ эли тодоор ойлгодог байха ёһотой гэжэ тэрэ хэлэдэг һэн.

Манай Коммунистическэ парти оронойнгоо элдэб яһатанда тон анхаралтайгаар хандажа, тэдэниие социалистическэ ёһоор хүмүүжүүлһэнэйнгээ ашаар, хаанта засагай үедэ арадуудай хоорондо байһан хёмороое усадхажа шадаһан байна. Тиигэжэ урдань дарлагданги, гээгдэнги байһан яһатан советскэ засагай үедэ туйлай ехэ амжалта туйлажа, Советскэ Союзай эбтэй эетэй арадуудай бүлэдэ тэгшэ эрхэтэй болонхой.

Нэгэ союзна гүрэн дотор советскэ автономно областьнуудай, республикануудай байгуулагдахада, элдэб арадуудай үндэһэ яһатанай онсо өөрэ зүйлые бүхы ороной ажалшадай гол шухала зорилгонуудтай тааралдуулха, мүн шэнэ ажабайдал байгуулхадаа арадуудай ахадүү ёһоной хани барисаае хүгжөөхэ арга боломжо олдоһон байна. Арадуудай политическэ талаар тэгшэ эрхэтэй болоходонь, ажахын, мүн соёл болбосоролой талаар элдэб яһатадай гээгдэнги байдалые усадхаха зорилго партиин, ороноймнай урда табигдаһан байгаа. Урдань гээгдэнги байжа, капитализмын шатада ороодүй арадууд, түрүү оронуудай болон ехэ яһатанай пролетариадай туһаламжаар капитализмые алгасан социализм, коммунизмда сэхэ орохо арга боломжотой гэжэ В. И. Ленин зааһан байна. Урдань гээгдэнги байһан олон яһатанһаа бүридэһэн манай Эхэ ороной ажалшад ахадүүгэй ёһоной, һайн һайхан сэдьхэлээр ород арадай туһалһанай ашаар түүхэтэ богонихон болзор соо экономикын, политикын, соёл болбосоролой талаар айхабтар ехэ амжалтануудые туйлаа. Агууехэ ород арадай туһаламжаар бүхы национальна республиканууд хүгжэнги промышленностьтай, механизированнэ хүдөө ажахытай, түхэл маягаараа национальна, удхаараа социалистическэ соёл болбосоролтой болоо.

Советскэ засагай үедэ национальна республикануудта металлургическа, машина бүтээдэг, энергетическэ, химическэ, хүнгэн, эдеэ хоолой болон промышленностиин бусад олон һалбаринууд байгуулагдана. Узбекистанда, Казахстанда, Азербайджанда, Грузида, Арменидэ, Башкирида, Татарида, Удмуртида болон бусад союзна, автономно республикануудта олон зуун промышленна предприятинууд байгуулагдаа. Урдань гээгдэнги байһан Узбекистан мүнөө ехээр хүгжэнги, олон һалбаритай промышленностьтай болонхой. Тус республикада 1924 онойхидо орходоо 50 дахин ехэ продукци бүтээгдэдэг болонхой. Мүнөө Узбекистан Советскэ Союзай эгээл томо экономическа районуудай нэгэниинь болонхой.

Yгышье һаа, жэшээнь, манай Бурят-Монголой АССР-ые абаад үзээ. Бурят-Монголдо революциин урдатээ өөрын промышленность үгы байһан юм. Тэндэхи зон мал ажал эрхилээд лэ байдаг байгаа. Тэдэнэр газар ажал багаар эрхилдэг байһан юм.

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин һүүлээр бурят зон эрхэ сүлөөтэй боложо, экономикоёо, соёл болбосоролоо хүгжөөхэ хизаарлашагүй ехэ арга боломжотой болоо. Бурят-монгол арад ябажа гараһан түүхэдээ анха түрүүшынхеэ өөрынгөө гүрэниие тогтоожо, Российска Федерациин арадуудай дунда автономно республика болоһон байгаа. Манай арад хэдэн зуун жэлдэ гээгдэнги ядуу байһанаа ород арадай туһаламжаар, партиин Центральна Комитедэй, Советскэ правительствын бидэндэ саг үргэлжэ анхарал оролдолго гаргажа байдаг дээрэһээнь, түүхэтэ богонихон болзор соо социалистическэ түрүү яһатанай нэгэниинь боложо шадаа. Мүнөө Бурят-Монголдо хүгжэнги промышленность, механизированнэ хүдөө ажахы бии. Соёл болбосорол үргэнөөр дэлгэрээ. Арадай ажабайдалшье ехээр һайжараа. Урдань бэшэг мэдэхэгүй шахуу байһан арад мүнөө марксизм-ленинизмын классигуудай, ородой, советскэ болон дэлхэйн литературын зохёолнуудые ородшье, бурядшье хэлэн дээрэ уншадаг болонхой.

Советскэ Союзай бүхы арадууд улам бата бэхи хани барисаатай болоно. Социализмын илаһанһаа хойшо арадуудай хани барисаан советскэ обществые хүгжөөхэ хүсэнүүдэй нэгэниинь болонхой. Советскэ Союзай арадууд хани барисаатай байһан туладаа Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда дайсаниие бута сохижо шадаад, мүнөө коммунистическэ общество амжалтатайгаар байгуулжа байна. Арадуудайнгаал хани барисаатай байгаа һаа, олонациональна социалистическэ гүрэн хэзээшье, хэндэшье илагдахагүй.

Союзна республикануудай саашадаа улам бэхижэхэдэнь, ажахын, соёл болбосоролой асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ тэдэнэй эрхын үргэдхэгдэхэдэ, промышленность, барилгын саашадаа улам һайнаар хүтэлбэрилэгдэдэг болоходо, Советскэ Союзай арадууд бүри бата барисаатай боложо, түрэл Эхэ ороноо улам хүсэтэй болгохын түлөө, арад зонойнгоо ажабайдалые һайжаруулхын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй оролдохо юм.

Советскэ Союзай арадуудай нэгэдэлыень, мүн хани барисааень саашадаа бэхижүүлхэ гээшэ манай нангин уялга гэжэ Коммунистическэ парти тоолодог. Советскэ Союзда ородог бүхы арадуудые али болохоор хүгжөөхын түлөө партимнай эсэшэ сусашагүйгөөр оролдожо, арадуудые хоорондоо хани барисаатайгаар, советскэ патриотизмын, пролетарска интернационализмын үзэлтэйгөөр хүмүүжүүлдэг.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнда немецкэ, японско булимтарагшадые бута сохиһоной ашаар хэдэн социалистическэ шэнэ гүрэнүүд бии болоо. Тэдэнэр хэзээшье түүхэдэ үзэгдөөгүй шэнэ ёһоор хоорондоо харилсадаг. Тиихэдээ тэдэнэр тэгшэ эрхэтэй байжа, бэе бэеынгээ газар дайдые буляадаггүй, бэе бэеынгээ эрхэ сүлөөе, бэеэ даанхай байдалыень хүндэлжэ, бэе бэеынгээ дотоодын хэрэгүүдтэ оролсодоггүй юм. Энээн тухай 1956 оной октябриин 30-да абтаһан «Советскэ Союз болон социалистическэ бусад гүрэнүүдэй хоорондо хани барисаа, харилсаа холбоо саашадаа хүгжөөжэ бэхижүүлхэ тухай» ССР Союзай правительствын Деклараци соошье хэлэгдэнэ.

Социалистическэ орон бүхэн бусад нүхэдтөө үнэн зүрхэнһөө туһалжа, экономико, соёл болбосоро-

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ пединститудта

СТУДЕНТНЭРЭЙ НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИ

Һаяхан энэ институтда хоёр үдэрэй турша соо студентнүүдэй ээлжээтэ научна конференци болоод дүүрэв. Бурят-монгол арадай аман зохёолой, педагогикын, математикын, литературын, химиин болон физикын кружогуудта ябадаг студентнүүд һонирхолтой, гүнзэгы удхатай элидхэлнүүдые бэлдэһэн байба. Жэшээнь, доцент М. П. Хамагановай хүтэлбэрилдэг литературын кружогойхид (4-дэхи курсын студентнүүд) Б. Гармаев—«В. И. Ленин Толстой тухайда», Н. Дугаров—«Жамсо Тумуновай поэзи» гэһэн һонирхолтой элидхэлнүүдые хээ. Студентнэрэй һайн зохёолнууд институдай гаргадаг «Студентнэрэй зохёолнуудай суглуулбарида» оруулагдаха юм.

ШЭНЭ МЭРГЭЖЭЛ ШУДАЛНА

Институдай дэргэдэ шофёрнуудые бэлэдхэхэ курса нээгдээ. Энэ курсада һурадаг арбан зургаан студентнэр 3-дахи классай шофёрой мэргэжэлтэй боложо гараха юм. Ерээдүйн багшанар һургуулиин һурагшадта шэнэ мэргэжэлээрээ зааха эрхэтэй болохо.

СТУДЕНТНЭР ОПЕРО БА БАЛЕДЭЙ ТЕАТРЫН СЦЕНЭ ДЭЭРЭ

Хоёрдохи курсын студент И. Ярневскиин хүтэлбэрилдэг драматическа кружогойхид В. Гусевай зохёоһон «Рыбаковай хүбүүн» гэжэ зүжэгые табиба. Зүжэгэй гол герой, граждан дайнай гал дүлэн соогуур алдаршаһан полкын командир Иван Рубаковай ролиие 2-дохи курсын студент И. Баталов бэрхээр наадаа. Мүн тэрэнэй хүбүүн Ваниин ролиие И. Ярневский баһал һайнаар наадаба. Апрелиин 9-дэ энэ зүжэг Бурят-Монголой гүрэнэй оперо ба баледэй театрын сценэ дээрэ табигдаа.

ВОЛЕЙБОЛИСТНУУДАЙ УУЛЗАЛГАНУУД

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр городой физкультура ба спортын комитет, институдай волейболой бюро волейболоор нэгэ үдэрэй мүрысөө эмхидхээ. Энэ турнирта эрэшүүлэй зургаан команда хабаадаба. Волейболой талмай дээрэ Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ пединститудай команда ПВЗ-гэй «Локомотив» командатай уулзаад, айлшадаа шүүгээ. Мүн һүүлшын уулзалгада пединститудай команда «Буревестник» обществын командые шүүжэ, 1-дэхи һуурида гараа. Хоёрдохи һуури «Буревестник» команда эзэлээ.

Б. Лайдапов.

Монголой Арадай Республикын спортивна делегаци Москва, Ленинград, Украинаар ябаад Улан-Удэ ерэбэ. Делегациин составта физкультура спортын аймагай комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр, «Соёл», «Алдар», «Хоршоолол», «Зам», «Хотэлмор» гэдэг һайн дуранай спортивна бүлгэмүүдэй түлөөлэгшэнэр оролсоно. Делегациие МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура ба спортын комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Дамби Цэдэв толгойлно.

Айлшад манай республикын культурын эмхи зургануудаар ябаа, стадионуудые хараа, спортсменүүдтэй уулзаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Монголой спортивна делегациие угталга.

Айл бүхэндэ газетэ

Газетэ, журнал олоор захидаг болохо

Мухаршэбэрэй аймагай олонхи хэлхеэ холбооной таһагууд газетэ, журнал тарааха хэрэгтэ анхаралаа багаар табина. Жэшээлхэдэ, Никольскын хэлхеэ холбооной таһагта (начальнигынь Суменкова) март һара соо 237 хэһэг «Бурят-Монгольская правда» абажа байгаа. Тэрэ тооһоо апрель һара соо 63 хэһэгынь унаа, теэд хоёрдохи квартал соо оройдоол 23 хэһэгыень хүнүүд бэшүүлээ. Холын фермэ, отара, гүүртэ, һуурин газарнуудаар газетэ, журналнууд үсөөнөөр захигдана. Мүн иимэрхүү шалтагаанаар Шаралдайн хэлхеэ холбооной таһаг (начальнигынь Овчинников) газетэ тараалгые унжагайруулаа.

«Бурят-Монголой үнэн» газетэ һүүлэй үедэ олоор захидаг болоо. Газетэдэ «Мархайн аша Тархай» гэжэ сатирическэ булангай гарадаг болоһонһоо хойшо уншагшадай тоо бүри олошоржо байһаниинь элеэр мэдэгдэнэ. Энээниие юун гэршэлнэб гэхэдэ, «Эрдэм» совхозой Боом тосхондо, мүн Суулгын Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоздо газетэ захилга дүүргэгдэһэн, уншагшадай тоо нилээд олошорһон байна. Тиигэбэшье, зарим колхозуудта, һуурин газарнуудта «Бурят-Монголой үнэн» газетын захилга нобшоруулагданхай. Жэшээнь, «Эрдэм» совхозой Шэнэһэтэ, Хүсөөтэ гэжэ һуурин газарнуудта ажаһуудаг айл үрхэтэн бүхэн газетэ, журнал абанагүй. Эндэ хамта дээрээ 70 хэһэг захигдахын орондо оройдоол 25 хэһэг захигдаа. Мүн Булганинай нэрэмжэтэ колхоздо газетэ үсөөн захигдана. Энэ хэрэгтэ Никольско, Варска хэлхеэ холбооной таһагууд һаналаа багаар табина, нютагуудтахи партийна организацинууд туһаламжа үзүүлнэгүй.

КПСС-эй обкомой пропаганда ба агитациин таһаг «Агитаторнуудай блокнодууд» ород, бурят хэлэн дээрэ яһала олоор хэблэгдэнэ. Хүдөөгэй агитаторнуудта туһаламжа боломоор һонирхолтой статьянуудшье тэндэ толилогдодог. Ород хэлэн дээрэ хэблэгдэдэг блокнодууд яһала олоор захигдабашье, бурят хэлэн дээрэ тон үсөөн тараагдана. Мүнөө аймаг соо 40 хэһэгэй орондо оройдоол 22-ынь абтана. Булганинай нэрэмжэтэ колхоздо, «Эрдэм» совхозой Цагаан-Шулуута, Сутай тосхонуудта «Агитаторай блокнодуудые» олоор тарааха арга боломжо бии. Эндэ агитаторнууд яһала олон. Теэд агитатор бүхэниие «блокнодтой» болгохо, түрэл хэлэн дээрэ лекци, элидхэл, хөөрэлдөөнүүдые эмхидхэхэ хэрэгтэ партийна организацинууд анхаралаа багаар табина.

Ород, бурят хэлэн дээрэ хэблэгдэдэг «Байгалай толон» гэжэ журнал аймаг соо бүришье муугаар тараагдана.

Залуу үетэниие үнэн сэхээр хүмүүжүүлхэ, зүб харгы замыень олгохо хэрэгтэ ород, бурят хэлэн дээрэ хэблэгдэдэг «Бурят-Монголой комсомолец» газетэ ехэ удхашанартай юм. Эдир залуу үетэн энэ газетые захижа байха ёһотой байгаа. Мүнөө аймаг соо «Бурят-Монголой комсомолец» газетэ 70 хэһэг тараагдаха аад, оройдоол 21-ниинь тараагдана. Газетэ тараахадань хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэдтэ ВЛКСМ-эй айком, комсомольско организацинууд туһаламжа багаар үзүүлнэ. Энэ асуудал айкомой бюро дээрэ хэлсэгдэбэшье, бодото дээрээ хэмжээ абтанагүй.

Коммунистнууд газетэ, журнал захиха уялгатай. Колхозуудай, совхозой партийна организацинууд коммунист бүхэнэй ямар газетэ, журнал захидаг байһаниие һонирходоггүй, тэдэнэй эрдэм соёлые дээшэлүүлхын түлөө анхаралаа багаар табина.

Т. Гармаев, манай корр.

Румыниин Арадай Республикын газар дээрэ саг зуура байһан Советскэ сэрэ[гэй] ямар эрхэтэй байха тухай Советскэ Социалистическэ Республикануудай Сою[зай] мүн Румыниин Арадай Республикын Правительствонуудай хоорондо боло[һон] хөөрэлдөөн, баталагдаһан хэлсээн тухай коммюнике

БУХАРЕСТ, апрелиин 15. (ТАСС). Советскэ Союзай болон Румыниин Арадай Республикын Правительственна делегацинууд 1956 оной декабриин 3-да Москвада хамтын Мэдүүлгэ хэһэн байгаа. Амгалан тайбан гүрэнүүдтэ эсэргүү сэрэгэй бүлэглэлнүүдэй бии байхада, мүн Баруун Германиие дахин зэбсэгжүүлхэдэ, тэрэшэлэн социалистическэ гүрэнүүдтэ ойгуур США-гэй болон Хойто Атлантическа договорто хабаадагша бусад гүрэнүүдэй олон мянган сэрэг барижа, сэрэгэй базануудые байгуулжа байхадань социалистическэ гүрэнүүдтэ ехэ аюул тохёолдоно гэжэ тэрэ Мэдүүлгэ соо хэлэгдэһэн байгаа. Иимэ аюулта байдалай тохёолдоод байхада, хэрбээ дайнай болоо һаа, бэеэ хамгаалхаар бэлэн байхын тулада советскэ сэрэгэй частьнууд Румыниин Арадай Республикын газар дээрэ саг зуура байха ёһотой гэжэ хоёр правительство мэдэрһэн байна. Тиихэдээ энэнь уласхоорондын договорнуудые, мүн хэлсээнүүдые оройдоошье эбдэнэгүй.

Румыниин Арадай Республикын газар дээрэ саг зуура байһан советскэ сэрэг тушаа асуудалые шиидхэхын тулада, Советскэ Союзай, Румыниин Арадай Республикын правительственна делегацинууд Бухарестдэ хэлсээ хээ.

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко (делегациин хүтэлбэрилэгшэ), СССР-эй Оборонын министр Советскэ Союзай Маршал Г. К. Жуков, Армиин генерал А. И. Антонов, СССР-эй МИД-эй Европейскэ табадахи таһагые даагша И. К. Замчевский, СССР-эй МИД-эй договорно-эрхын таһагые даагшын орлогшо А. Н. Николаев, сэрэгэй главна прокуророй орлогшо юстициин полковник К. Н. Новиков советскэ делегацида оролсоһон байна.

Гадна, советскэ хэдэн экспертнүүд хэлсээндэ хабаадаа.

Румыниин делегацида иимэ хүнүүд ороо.

РНР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр Г. Преотяса (делегациин хүтэлбэрилэгшэ), РНР-эй Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй министр генерал-полковник Л. Сэлэжан, Румыниин Арадай Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо А. Мэлнэшан, РНР-эй Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй министрын орлогшо генерал-лейтенант И. Тутовяну, РНР-эй Наукануудай академиин юридическэ наукануудай институдай директор И. Г. Маурер, сэрэгэй главна прокурор, юстициин генерал-майор Г. Букшан.

Гадна, Румыниин хэдэн экспертнүүд хэлсээндэ хабаадаһан байна.

Үгээ хүсэд ойлголсолгын, үнэн зүрхэнэй хани барисаанай оршон байдалда хэлсээн үнгэрөө.

Энэ хэлсээнэй һүүлээр Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Правительство болон Румыниин Арадай Республикын Правительство Румыниин Арадай Республикын газар дээрэ саг зуура байһан советскэ сэрэгэй [...] эрхэтэй байха тухай Хэлсэ[эн] 1957 оной апрелиин 15-да гар[аа] табяа.

Советскэ Социалистическэ [Рес]публикануудай Союзай Прав[итель]ствын зүгһөө Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, Обо[ронын] министр Г. К. Жуков хэлсээнд[э га]раа табяа.

Румыниин Арадай Респуб[ликын] Правительствын зүгһөө Гада[адын] хэрэгүүдэй министр Г. Прео[тяса], Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй министр Л. [Сэ]лэжан хэлсээндэ гараа табяа.

Хэлсээндэ гар табигдаха[да] иимэ хүнүүд байлсаа:

Румыниин Арадай Респуб[ликада] байдаг СССР-эй Онсо ба Б[үрэн] эрхэтэ посол А. А. Епишев, По[со]ствын харюусалгата хүдэлмэри[лэг]шэд, Советскэ Армиин гене[рал]нууд, офицернууд советскэ [...] һаа байгаа.

Румыниин Арадай Респуб[ликын] Министрнүүдэй Соведэй Түрүү[лэгшэ] Киву Стойка, Румыниин хүдэлм[эри]шэнэй партиин ЦК-гэй Нэгэ[дэхи] секретарь Г. Георгиу-Деж, Р[умы]ниин Арадай Республикын [Ми]нистрнүүдэй Соведэй Түрүүлэ[гшын] орлогшонор Э. Боднараш, А. [Дрэ]гиорош, П. Борила, М. Конст[анти]неску, Ш. Войтек, А. Бырлэдя[ну бо]лон правительствын бусад гэ[ш]үүд, Гадаадын хэрэгүүдэй минист[ер]ствын болон Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй [ми]нистерствын харюусалгата хү[дэл]мэрилэгшэд Румыниин тал[аһаа] байгаа.

А. А. Громыко Г. К. Жуков хоёр Бухарестһээ Москва мордобо

БУХАРЕСТ, апрелиин 16. (ТАСС). СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, СССР-эй Оборонын министр Советскэ Союзай Маршал Г. К. Жуков апрелиин 16-да Бухарестһээ Москва мордоо. Румыниин Арадай Республикын газар дээрэ саг зуура байһан советскэ сэрэгэй ямар эрхэтэй байха тухай асуудалаар хөөрэлдөө хэжэ, СССР-эй Правительствын болон Румыниин Арадай Республикын Правительствын хоорондо баталагдаһан Хэлсээндэ тэдэнэр гараа табиһан байна.

* * *

А. А. Громыко Г. К. Жуков хоёр тэрэ үдэртөө Москва бусажа ерээ.

Сомалида Египедэй дипломат алуулба

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 17. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентствын дамжуулһанай ёһоор, Харгалзалгын талаар ООН-эй соведтэ Египедэй түлөөлэгшэ иигэжэ мэдээсээ: Сомалидахи харгалзалга доро байдаг газар нютагта Египедэй дипломат Кемаль Эд-Дин Салах апрелиин 16-да алуулаа.

Салах Итальянска Сомали тушаа ООН-эй зүбшэлсэлгын комиссиин түлөөлэгшэ байһан юм. Хайшан гээд алуулһаниинь үшөө мэдэгдэнэгүй.

Азиин, Африкын 19 орон ООН-эй Генеральна секретар[ь] Хаммаршельддэ бэшэг эльгээбэ

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 16. (ТАСС). Ази, Африкын 19 ороной түлөөлэгшэд ООН-эй Генеральна секретарь Хаммаршельддэ Алжир тухай асуудалаар бэшэг эльгээгээ. Алжир тухай асуудал ООН-эй Уставтай тааралдуулан амгалан тайбанаар, зүбөөр шиидхэгдэхэ бэзэ гэжэ найдаһан резолюци Генеральна Ассамблей февралиин 15-да абаа һэн гэжэ тус бэшэг бэшэгшэд һануулна. Гэбэшье, мүнөө Алжирта хүн зон олоор алуулна, ехээр зобоно, тулина гэжэ бэшэг соо хэлэгдэнэ. Засагаархид иимэ байдалые [за]люулхын тулада ямаршье хэ[мжээ] абанагүй. Тиигэжэ Генеральна [Ас]самблейн нэгэн һаналаар аб[аһан] шиидхэбэри хазагайруулагдах[а] байтагай, оройдоошье дүүргэг[дэнэ]гүй.

Генеральна Ассамблей энэ у[дааг]та онсо анхаралаа хандуулжа, [Ас]самблейн абаһан шиидхэбэ[ри] дүүргүүлхын тулада али бо[лохо] хэмжээнүүдые абаха ёһотой [гэжэ] 19 ороной түлөөлэгшэдэй бэш[эг] бэшэг соо хэлэгдэнэ.

ООН-эй экономическа, социальна Соведтэ

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 17. (ТАСС). ООН-эй экономическа, социальна Соведэй 23-дахи сесси апрелиин 16-да Нью-Йоркдо нээгдээ.

Сессиин түрүүлэгшэ, тэрэнэй хоёр орлогшын һунгагдаһанай һүүлээр СССР-эй түлөөлэгшэ Г. П. Аркадьев үгэ абаба.

ООН-до тусхайлбал, экономическа, социальна Соведтэ дэлхэйн агууехэ гүрэнүүдэй нэгэн—Хитадай Арадай Республикын түлөөлэгдөөгүй байһан ушарые Советскэ Союзай делегаци дахин буруушаана гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Дэлхэйн бүмбэрсэгэй арад зоной дүрбэнэй нэгэ хубиин байдаг Хитадай хуулита түлөөлэгшэдэй тус Соведтэ үгы байхада, Соведэй хүдэлмэриие һайнаар ябуулхын аргагүй гэжэ советскэ делегат онсолон тэмдэглээ. Совет уставай ёһоор дүүргэхэ хүдэлмэреэ хүсэд һайнаар [ябуула]жэ шаданагүй.

Гансал КНР-эй Арадай [Гене]ральна Правительствын томи[лһон] түлөөлэгшэ экономическа, соци[аль]на Соведтэ, мүн ООН-эй бусад [орга]гануудта Хитадые түлөөлжэ ш[ада]ха юм гэжэ Аркадьев үргэлжэ[лүү]лэн хэлэбэ.

Мүн Индонезиин түлөөлэгшэ [Хи]тад ООН-до түлөөлэгдэхэ ёһо[той] гэһэн һанамжые дэмжээ. Тэр[э]лэн Польшын, Югославиин тү[лөө]лэгшэд энэ һанамжые дэмж[эһэн] байна.

Харин США-гэй делегат ООН[-эй] органуудта Чанкайшиин түлөө[лэг]шэ байха ёһотой гэжэ хэлээ.

Һүүлээрнь сессиин зүбшэхэ з[үйлнүүд] баталагдаа. Гээгдэнги оронуу[дта] экономическа туһаламжа үзүү[лхэ] тухай, уласхоорондын туриз[м] хүгжөөхэ тухай болон бусад ас[уу]далнуудые сесси хаража үзэхэ [...].

Индидэ шэнэ правительство байгуулагдаа

ДЕЛИ, апрелиин 17. (ТАСС). Джавахарлал Неругэй байгуулһан кабинедэй шэнэ состав мүнөөдэр соносхогдоһон байна. Кабинедтэ Неру Премьер-министрын, Гадаадын хэрэгүүдэй министрын туша[ал]нуудые даахаһаа гадна, атомай [эн]сэнэй департаментые толгой[лно] байна.

Интернационализм тухай Ленинэй һургаал илан мандана

(Түгэсхэл)

лые хүгжөөжэ, дэлхэйн бүхы социалистическэ гүрэнүүдые бүри хүсэтэй болгохо гэжэ эрмэлзэдэг. Политическэ, экономическа, соёл болбосоролой талаар социалистическэ оронуудай эбтэй эетэйгээр харилсадаг ушар энээн тухай эли тодоор гэршэлнэ. Капитализмын дарлалтаһаа сүлөөрһэн арадууд болон гүрэнүүд бэеэ абаад, амяараа байхаяа хэзээшье оролдохогүй, харин шэнэ ажабайдал байгуулхын түлөө хүсэеэ нэгэдүүлэн, тэмсэхэ байха гэһэн В. И. Ленинэй үгэнүүд бодото дээрээ бэелүүлэгдэнэ. «Революционно Россие тойрон саашадаа элдэб олон сүлөөтэ яһатан улам олооро жагсан нэгэдэхэ юм» гэжэ В. И. Ленин бүри совет засагай һаяхан тогтоод байха үедэ хэлээ бэлэй. (Зохёолнууд, 26 том, 436 нюур).

Бүхы социалистическэ оронуудай дүй дүршэлыень наринаар шэнжэлжэ, энэ дүй дүршэлые андалдан ябалсахада, научна социализмын суртал улам хүгжэжэ, обществые социалистическэ ёһоор хубилгаха ябадал улам түргэдэнэ. Харин социалистическэ бусад гүрэнүүдэй дүй дүршэлые тоонгүйгөөр, гансал өөрынгөө яһатаниие магтаад, тэрэнэйнгээ онсо илгааень тобойлгохо болоо һаа, энэмнай хүдэлмэришэн ангиин уласхоорондын ниитэ зорилгые мартаһан ябадал болоно гээшэ. Иимэ хүнүүд националистнууд, шовинистнүүд боложо эб найрамдалда, демократида, социализмда эсэргүү дайсадта бодото дээрээ туһа хүргэнэ гээшэ.

Эгээл иимэһээ эб найрамдалай, демократиин, социализмын дайсад иимэ хүнүүдые али болохоор дэмжэжэ, социалистическэ оронуудай нэгэдэлые һулаpуулаад, тэдэниие нэгэ нэгээрнь үгы болгохо гэжэ оролдодог. Эгээл иимэ зорилгоор тэдэнэр Советскэ Союзда, арадай демократиин оронуудта, бүхы коммунистическэ хүдэлөөндэ эсэргүү галзуу муухай хардалга, гүрдэлгэ хэнэ, социалистическэ оронуудта тагнуул, хорото ябуулга хэхын тулада олон миллион доллар һомолно, Теэд тэдэнэр дэмы тиигэжэ оролдоно. Империалистическэ хархисуудай түсэбэй эшэгүүритэ муухайгаар буруу һүрэһэн тухай Венгридэ болоһон хархис этэгээдүүдэй үймөөе бута сохиһон ябадал харуулна. Социалистическэ оронуудай арадууд пролетарска интернационализмын ленинскэ гол ёһонуудта үнэн сэхэ байжа, хортистско-фашистска буһалгаае бута сохиходонь, мүн социалистическэ туйлалтануудаа хамгаалхадань Венгриин арадта туһалаа.

Венгридэ болоһон үймөөн социалистическэ лагериин оронуудай научна коммунизмын һургаалда үнэн сэхэ байһыень, дэлхэйн социалистическэ, коммунистическэ хүдэлөөнэй гол хүсэн болохо агууехэ социалистическэ гүрэн — СССР-ые тойрон нягтаар жагсанхай байһыень харуулаа. СССР-эй, Хитадай Арадай Республикын, социалистическэ лагериин бүхы бусад оронуудай бата бэхи хани барисаатай, харилсаа холбоотой байхада, социалистическэ лагерь хододоо эрхэ сүлөөтэй байха, хэзээшье хэндэшье булигдахагүй.

Пролетарска интернационализм тухай зохёоһон Ленинэй һургаал капиталистическэ оронуудай хүдэлмэришэдтэ, таряашадта, колониальна болон бэеэ даагаагүй оронуудай дарлагдаһан арадуудта гүнзэгы ехээр нүлөөлнэ. Социалистическэ оронуудай хүдэлмэришэд, таряашад коммунистическэ партинуудайнгаа хүтэлбэри доро улам нягтаар нэгэдэжэ, дарлалта, мүлжэлгэһөө сүлөөрхын түлөө, эрхэ сүлөөгэй, эб найрамдалай, социализмын түлөө улам эршэмтэйгээр тэмсэдэг болоо байнхай. Дэлхэйн хоёрдохи дайнда совет арадай илаһанай ашаар, социализмын оронуудай олон боложо бэхижэһэнэй, капитализмын оронуудай хүсэгүй боложо, һуларһанай ашаар бии болоһон таатай зохид байдалые тэдэнэр хэрэглэхэ гэжэ оролдоно. Социалистическэ оронуудай арадууд болон Коммунистическэ партинууд пролетерска интернационализмын ленинскэ гол ёһонуудта үнэн сэхэ байжа, эб найрамдалай, демократиин, социализмын түлөө тэмсэхэдэнь, капиталистическэ оронуудай хүдэлмэришэдтэ, таряашадта али болохоор туһалха гэжэ оролдодог.

Зүүн зүгэй дарлагданги арадууд, харашье шарашье арһатай олон миллион ажалшад Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин үльгэр жэшээгээр зоригжуулагдан колониальна богоолшолгодо эсэргүүсэн, бэеэ даанхай байдалтай, эрхэ сүлөөтэй болохын түлөө эрид шууд тэмсэдэг болоо. 600 миллион зонтой агууехэ хитад арад хэдэн зуун жэлдэ дарлагдажа байһанаа сүлөөрөө. Арад зонойнгоо тоогоор дэлхэй дээрэ хоёрдохи һуури эзэлдэг Инди, тэрэшэлэн Бирма, Индонези, Египет, Сири, Гана болон бусад олон гүрэнүүд бэеэ даанхай байдалтай болонхой. Гансал һүүлшын арбан жэлэй туршада нэгэ миллиард хоёр зуу миллион шахуу хүн—дэлхэйн бүмбэрсэгэй бүхы зоной хахадынь колониальна богоолшолгоһоо сүлөөрөөл! Социалистическэ оронуудай арадууд пролетарска интернационализмын болон арадуудай хани барисаанай ленинскэ гол ёһонуудта түшэглэн, колониальна болон бэеэ даагаагүй оронуудай арадуудые эрид шууд дэмжэдэг, мүн саашадаашье тэдээндэ али болохо аргаар туһаламжа үзүүлдэг байна.

Марксизм-ленинизмын һургаалда дэлхэйн бүмбэрсэгэй олон миллион зон шүтэдэг боложо байна. Тэдээнэй түрүү зэргэдэ али бүхы яһатанай хүдэлмэришэд, ажалшад ябана. Манай үеын бүхэдэлхэйн түүхын хүгжэлтэ пролетарска интернационализм тухай Ленинэй зохёоһон һургаалай агууехэ хүсэтэй байһыень харуулна. Ленинэй аша гушанар, коммунизм байгуулагшад, агууехэ багшынгаа эгүүридэ мүнхэ һургаалыень бодото дээрэнь бэелүүлнэ.

Д. ЛУБСАНОВ.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНУУД

✦ Индиин Гадаадын худалдаа наймаанай соведэй түрүүлэгшэ Морарджи Вайдья гэгшын Делидэ мэдүүлһэнэй ёһоор, тус совет Бандунгда болоһон конференцидэ хабаадаһан оронуудые дахин суглуулжа конференци үнгэргэхэ гэһэн дурадхалые зүбшэн хэлсэжэ байна. Тус конференци дээрэ эдэ оронуудай хоорондо экономическа, худалдаа наймаанай талаар холбоо бэхижүүлхэ тухай асуудал хэлсэгдэхээр хараалагдана. Иимэ конференци зарлаха тухай дурадхалые хэдэн оронууд һайшаагаа.

✦ Бельгиин коммунистическэ партиин ЦК-гэй пленум Брюсссельдэ болоо. Партиин XII национальна съездэдэ бэлэдхэхэ тушаа шиидхэбэри пленум дээрэ абтаа.

✦ Японой радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, Хамамацу город дээрэ Америкын реактивна истребительдэ апрелиин 15-да агаарта ябахадань гал аһашоо. Дүлэн болоһон самолёт эндэхи нэгэ айлай гэр дээрэнь унажа, тэрэ гэрынь шатаад, 5 хүн шархатаа. Лётчигынь амиды үлөө.

✦ Һүүлэй үедэ Египедтэ тэсэшэгүй халуун үдэрнүүд болоно. Һүүдэртэ 40 градусһаа үлүү халуун байна.

✦ Суэцкэ каналаар судна[нууд] гарадаг болонхой. Жэшээнь, апрелиин 15-да элдэб оронуудай, тэр[э] тоодо Советскэ Союзай, Италиин, Даниин, Грециин, Норвегиин 9 судна гараа.

✦ Афганистанай премьер-министр Мухаммед Дауд апрелиин 15-да гүрэн түрын хэрэгээр Турци мордоо. Һүүлээрнь премьер-министр Чехословаки, мүн Польша ошохо.

✦ Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Францын засагаархид Алжир городой хүн зониие улам олоор ту[ш]аадаг боложо байна. Алжирай коммунистическэ партиин 27 г[эшүүн] шууд сүүдтэ үгтөө. Буһалгаашад апрелиин 14-дэ Аин Арнат гэжэ нютагта байдаг казармын ха[]руулда добтолжо, Францын 6 солдадые плендэ абаа. Мүн тэдэнэр сэрэгэй автомашина буляажа абаа.

✦ МЕН агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Англиин сэрэгэйхид Йемендэ добтолһоор. Йеменэй хүн зониие айлгахын тулада Англиин реактивна самолёдууд Катаба город дээгүүр, мүн бусад тосхонууд дээгүүр доогуур ниидэнэ.

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

00404. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 2143.